

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของนายปัญญา ถนอมรอด ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓ - ๕/๒๕๕๐

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคพัฒนาชาติไทย	ผู้ถูกร้อง
ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคแผ่นดินไทย	ผู้ถูกร้อง
ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	ผู้ร้อง
		พรรคไทยรักไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้มีคำสั่งยุบ พรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย

อัยการสูงสุดเสนอคำร้องลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๓ ฉบับ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาชาติไทย พรรคแผ่นดินไทย และพรรคไทยรักไทย เนื่องจากความปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคพัฒนาชาติไทย และพรรคแผ่นดินไทย กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ พรรคไทยรักไทย กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน อัยการสูงสุด พิจารณาแล้วเห็นสมควรยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองทั้งสามตามมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งรับคำร้องทั้งสามไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ต่อมาวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเข้ายึดอำนาจการปกครอง และมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง และข้อ ๒ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ต่อมาวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาตรา ๓๕ บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงดำเนินการสอบสวนพิจารณาคดีนี้ต่อมา

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคดีตามคำร้องทั้งสามเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกอัยการสูงสุดว่า ผู้ร้อง เรียกพรรคไทยรักไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ เรียกพรรคพัฒนาชาติไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ และเรียกพรรคแผ่นดินไทยว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องทั้งสามคำร้องทำนองเดียวกันว่า ผู้ถูกร้องทั้งสามเป็นพรรคการเมือง ตามกฎหมาย ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๑๑๑ คน ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ เป็นหัวหน้าพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๑๕ คน และผู้ถูกร้องที่ ๓ มีนายบุญบารมีภณ หรือบุญอุทธิพิล ชินราช เป็นหัวหน้าพรรค มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๗ คน เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ประธานกรรมการการเลือกตั้งออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ระหว่างวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ ถึงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ร้องเรียนต่อพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการสมคบกันระหว่างผู้บริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ พรรคการเมืองอื่น และพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองอื่น และว่าจ้างพรรคการเมืองอื่นให้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อหลีกเลียง

กรณีมีผู้สมัครเพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีคำสั่งที่ ๑๕๖ /๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง (เพิ่มเติม) เมื่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเสนอรายงานผลการสืบสวนสอบสวนแล้ว ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง มีความเห็นพ้องกับความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีหนังสือส่งพยานหลักฐานให้ผู้ร้องเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม ตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ แจงให้นายบุญญาบารมีภณ หรือบุญอุทิศพล หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ทราบว่า จะช่วยค่าใช้จ่ายในการลงสมัครรับเลือกตั้งแก่ทุกพรรค พรรคละประมาณ ๑๐ ล้านบาท โดยดูจากจำนวนผู้สมัครเป็นสำคัญ ต่อมาวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต หัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และพลโท ผดุงศักดิ์ กัตันเสนาะ ผู้ช่วยหัวหน้านายทหารฝ่ายเสนาธิการประจำรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นนายทหารคนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา มอบเงินค่าใช้จ่ายจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นางฐิติมา ภาวะดี ผู้ประสานงานพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัครเพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ต่อมา ระหว่างวันที่ ๕ ถึง ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินจำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท แก่นางฐิติมา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในเขตจังหวัดภาคใต้เพิ่มเติม ๑๗ คน และเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินจำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท แก่นางฐิติมาเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพิ่มอีก เป็นเงินที่นางฐิติมาได้รับจากพลเอก ไตรรงค์และ พลโท ผดุงศักดิ์ รวม ๓ ครั้ง จำนวน ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท นายบุญบารมีภณและนางฐิติมา ยังได้ร่วมกัน จัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภท กิตติมศักดิ์อันเป็นความเท็จเพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบหนังสือรับรองคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยบุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานปรากฏว่า พลเอก ธรรมรักษ์ รองหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กับนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล รองเลขาธิการพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่าย ในการส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ ลงสมัครเพียงคนเดียวแล้วได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตนั้น โดยมีนายทวี สุวรรณวัฒน์ นายพงษ์ศรีหรือยุทธพงษ์ ศิวาโมกษ์ และนายธีรพัฒน์หรือ ด้อย จุลพัฒน์ คนสนิทของพลเอก ธรรมรักษ์ เป็นตัวแทน เริ่มติดต่อกันที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ น้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวัน สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย มอบเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายชวการ ที่กระทรวงกลาโหม เพื่อนำไปให้นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการพา สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไปสมัครรับเลือกตั้ง ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีนำเงินไปให้ นายชวการ นับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท รวม ๒ ครั้ง จำนวน ๓๘ ซอง และมอบให้ผู้สมัคร ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันในผู้ร่วมงาน วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีมอบเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท แก่นายชวการ เพื่อนำไปให้นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายให้แก่ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ จำนวน ๗ คน ต่อมานายชวการนำหลักฐานสำเนา ใบเสร็จรับเงินและหนังสือรับรองการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปขอรับเงินค่าใช้จ่าย เพิ่มเติมจากพลเอก ธรรมรักษ์ ตามที่ตกลงกันไว้ แต่ไม่ได้รับเงิน นายชวการและนายสุขสันต์จึงไปแจ้ง ให้นายสุเทพทราบ นอกจากนี้เมื่อวันที่ ๖ และวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์

และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่วมกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ น้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน โดยใช้เลขที่ และวันรับสมัครของสมาชิกพรรคเดิม แต่นำชื่อและชื่อสกุลของสมาชิกพรรคคนใหม่ ใส่เข้าไปแทนชื่อและชื่อสกุลสมาชิกพรรคเดิม จำนวน ๖๑ คน ในจำนวนนี้มี ๒๑ คน ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ยังได้ทำหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองอันเป็นที่ ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งที่บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

การกระทำของพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหน้าที่จัดการบริหารทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ และในฐานะตัวแทนของผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยร่วมกันให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเลือกตั้งจังหวัดภาคใต้และเขตที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยได้รับการเลือกตั้งมาก่อน เพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ประกาศผลการเลือกตั้งในกรณีที่ได้รับคะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และร่วมกันสนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เป็นสมาชิกพรรคน้อยกว่า ๕๐ วัน ให้เป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน เป็นการช่วยเหลือ และสนับสนุนให้มีการปลอมเอกสาร อันเป็นการดำเนินกิจการทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ร่วมกับกรรมการผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์ของสำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง และออกหนังสือรับรองของหัวหน้าพรรคการเมืองอันเป็นที่แจ้งในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งน้อยกว่า ๕๐ วัน เป็นผู้มิสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง อันเป็นความผิดรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๗๔ และ มาตรา ๑๐๐ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญและกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

การกระทำของนายบุญญาบารมีภณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ร่วมกับนางฐิติมา รับเงินสนับสนุนจากพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ นายทหารผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ชรรมรักษ์ ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อช่วยผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี้ยงที่จะไม่ต้องได้คะแนนเสียงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครคนเดียว และการที่นายบุญญาบารมีภณ กับนางฐิติมา ร่วมกันจัดทำรายงานการประชุมเพื่อรับสมัครและออกหนังสือรับรองการสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ประเภทติดตัมศักดิ์อันเป็นความเท็จ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการสมัคร ย่อมแสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญและเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ผู้ร้องยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖ (๑) (๒) (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๗๔ มาตรา ๑๐๐

ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามมาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กับขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่ที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ เนื่องจากอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาล และมีใช้องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ แต่ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ เพราะขัดต่อหลักนิติรัฐ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีนี้ เนื่องจากพรรคประชาธิปไตย ไม่ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการพรรคประชาธิปไตยผู้ยื่นหนังสือร้องเรียน ไม่ได้รู้เห็นการกระทำตามหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง จึงไม่ใช่ผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ การสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่ชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย เนื่องจากคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือพลเอก ธรรมรักษ์ หรือนายพงษ์ศักดิ์ ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานตามข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง และแสดงพยานหลักฐานว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ ทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้วินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้เป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคนตามมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ คณะปฏิรูปการปกครองฯ มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๓

ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นผลบังคับไปแล้ว จึงไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่ผู้ร้องจะอ้างเพื่อขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้อีก เหตุแห่งการยุบพรรคย่อมสิ้นสุดลงไปด้วย และการกระทำที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ถูกกล่าวหาในส่วนซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่เป็นความผิดต่อไป ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) ยังได้เพิ่มเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนอกเหนือไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมือง แต่ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคสอง อีกด้วย นอกจากนี้หลักเกณฑ์การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ เนื่องจากให้ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที โดยไม่ต้องสั่งให้เลิกการกระทำก่อน ข้อเท็จจริงที่อ้างในคำร้องทุกข้อรับฟังไม่ได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ไม่ใช่การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และไม่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ในการส่งผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้จ่ายเงินสนับสนุนผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง นางฐิติมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินให้ ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท เนื่องจาก นายสุเทพ ช่มชู่ หลอกลวง จ้างวาน ให้คำมั่นสัญญา เพื่อให้ปรักปรำ และใส่ร้ายพลเอก ชรรmgrษ์ ซึ่งต่อมานางฐิติมาก็ได้กลับคำให้การดังกล่าว ผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นนิติบุคคล ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ การกระทำตามมาตรา ๖๖ แม้เป็นการกระทำของกรรมการบริหารพรรคการเมือง หากมิได้กระทำโดยหัวหน้าพรรค

หรือตามมติของพรรคตามมาตรา ๒๐ ก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำของพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่เคยทราบมาก่อน ไม่เคยใช้ และไม่เคยสนับสนุนให้พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ หรือบุคคลอื่น กระทำการตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ทั้งบุคคลทั้งสองไม่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินของ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๓๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้พิจารณาคำเนินการแก่ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือกรรมการบริหารของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๗ ก่อนผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้ประโยชน์จากการกระทำที่กล่าวหา เพราะการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องส่งผู้สมัครครบทั้ง ๕๐๐ คน และพรรคร่วมฝ่ายค้านเดิม คือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ไม่ส่งผู้สมัคร ย่อมเป็นการแน่นอนว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะชนะการเลือกตั้งโดยเด็ดขาด และสามารถจัดตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ แม้อาจมีบางเขตเลือกตั้งที่ต้องเลือกตั้งใหม่ เพราะผู้สมัครจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้คะแนนเสียงถึงร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งทั่วประเทศเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งครั้งนี้ ให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับเลือกตั้งทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อถึง ๔๘๕ คน แม้อาจมีการอ้างว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพราะยังไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ ๕๐๐ คน เนื่องจากมีปัญหาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ วรรคสอง ก็มีทางออกโดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญชี้ขาดได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ซึ่งแม้จะเน้นเข้าไปบ้าง พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ก็ยังคงเป็นรัฐบาลรักษาการ ไม่จำเป็นต้องเร่งรัดในการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ เหตุยุบพรรคการเมืองทั้งมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ คือพรรคการเมือง “กระทำการ” อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แต่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ อ้างถึงคำสั่งยุบพรรคการเมืองเฉพาะ “การกระทำการต้องห้าม” ผู้ร้องจะอ้างประกาศฉบับดังกล่าวมาเป็นเหตุเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคไม่ได้ นอกจากนี้การกระทำที่ผู้ร้องกล่าวหาไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากการล้มล้างการปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนแรก หมายถึง กระทำการเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขสิ้นสุดลง การได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศตามที่บัญญัติในมาตรา ๖๖ (๑) ส่วนหลัง หมายถึงการได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตย คือ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ การกระทำ

ที่เป็นเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ก็คือการปฏิวัติรัฐประหารหรือยึดอำนาจการปกครองด้วยกำลัง การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐตามมาตรา ๖๖ (๓) หมายถึง การกระทำอันเป็นความผิดทำนองเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ลักษณะ ๑ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตั้งแต่มาตรา ๑๐๗ ถึงมาตรา ๑๓๕ และการกระทำใดที่จะเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นเหตุให้ศาลอาจสั่งยุบพรรคการเมืองต้องเป็นการกระทำผิดที่รุนแรง มิใช่กระทำผิดกฎหมายเล็กน้อยที่ตั้งยุบได้ทุกกรณี กรณีไม่มีเหตุอันควรที่ตั้งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากมาตรา ๖๓ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้บังคับเป็นเด็ดขาดให้ ศาลรัฐธรรมนูญตั้งยุบพรรคทันทีในทุกกรณี ผู้ถูกร้องที่ ๑ ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติมากมาย การยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน จะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกดังกล่าว ทั้งที่สมาชิกพรรคเหล่านั้นไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของกรรมการบริหารพรรคตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง บ้านเมืองจะเกิดความสับสนวุ่นวาย ต่างชาติจะขาดความเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองไทย ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ที่ว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ไม่มีผลใช้บังคับย้อนหลัง เพราะแม้การเพิกถอนเลือกตั้งมิใช่โทษทางอาญา แต่สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิเสรีภาพที่บรรดาชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมาตรา ๓ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ก็ยังให้การคุ้มครองอยู่ การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง จึงเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการใช้สิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นโทษทางการเมืองและมีความร้ายแรงกว่าโทษอาญาบางประเภท ต้องกำหนดไว้แน่นอนล่วงหน้าว่า ถ้าได้กระทำผิดทางการเมืองอย่างไรจะได้รับโทษทางการเมืองอย่างไร ประกาศฉบับดังกล่าวจึงขัดต่อหลักนิติรัฐและหลักการออกกฎหมายที่อารยประเทศทั่วโลกยึดถือ เพราะหากยอมให้ทำได้ บุคคลก็ไม่อาจเชื่อมั่นในการใช้อำนาจรัฐ เพราะจะไม่รู้เลยว่า เรื่องที่ตนกระทำในวันนี้ ในภายหน้ารัฐจะออกกฎหมายกำหนดให้เป็นผลร้ายแก่ตนหรือไม่ อีกทั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารผู้ถูกร้องที่ ๑ ขณะเกิดเหตุคดีนี้ไม่ได้ เนื่องจากหลังจากผู้ถูกร้อง

ที่ ๑ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ช่วงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ มีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่ง และหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคด้วย เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ทำให้กรรมการบริหารพรรคที่เหลืออยู่พ้นจากตำแหน่งทั้งหมด ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อ ๕๕ (๒) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคแล้ว พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับดังกล่าวของนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงสมบูรณ์ ในวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ และจนถึงบัดนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ยังไม่ได้เลือกกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เนื่องจากพรรคการเมืองยังถูกห้ามดำเนินการประชุมหรือดำเนินกิจการใดๆ ทางการเมืองอยู่ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่เคยรู้จักและไม่เคยเสนองานแก่นายอมรวิทย์ เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา อันเป็นวันเวลาที่ผู้ร้องกล่าวหาว่า นายบุญทวีศักดิ์จ่ายเงินให้แก่นายอมรวิทย์นั้น นายบุญทวีศักดิ์ไปที่อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมด้วยนายประพัฒน์ เพชรทอง และนายเอนก จินสนธิ เพื่อเช่ารถมาใช้ในการหาเสียง นายบุญทวีศักดิ์เดินทางกลับกรุงเทพมหานครวันรุ่งขึ้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้รับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒ ถึง ๔ นาฬิกา มีคนของพรรคประชาธิปัตย์ คือ นายไทกร พลสุวรรณ นายชวกร โตสวัสดิ์ และนายสุขสันต์ ชัยเทศ ไปที่ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และนายชินวรณ์ บุญยเกียรติ กับพวก นั่งรถในรถยนต์ตู้ เสนอเงินให้นายบุญทวีศักดิ์ จำนวน ๑๕ ล้านบาท เพื่อให้ นายบุญทวีศักดิ์ออกแถลงการณ์กล่าวหาพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นผู้จ่ายเงินให้แก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ แต่นายบุญทวีศักดิ์ไม่ตกลงด้วย การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ เนื่องจากมิได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงพยานหลักฐาน และให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปรากฏว่า ได้จัดทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคนอีกด้วย ขอให้ยกคำร้อง

ผู้ถูกร้องที่ ๓ ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งรวม ๑๒๖ คน โดยอาศัยงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานโครงการ จำนวน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่เคยรับเงินจากผู้ถูกร้องที่ ๑ นางฐิติมา ภาวะดี และนายพันมิตร ดวงทิพย์ ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรค การกระทำของนางฐิติมากับพวก เป็นการกระทำตนเองเฉพาะกลุ่ม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีส่วนรู้เห็น และไม่ได้มอบหมาย ingsไม่ได้เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓ พันตำรวจโท ทักษิณ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ได้กล่าวในการประชุมพรรคการเมือง ๑๖ พรรค เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ว่า จะให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๓ รวม ๑๒๖ คนนั้น มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) ทุกคน ส่วนใหญ่รับเป็นสมาชิกในการประชุมพรรคครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการประชุมรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๑๕๑ คน มีบางคนรับเป็นสมาชิกในการประชุมพรรคครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นการประชุมรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ จำนวน ๒๕ คน ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีใบสมัครสมาชิกของผู้สมัครดังกล่าว เป็นหลักฐาน แต่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเห็นว่า ไม่มีรายชื่อผู้สมัครดังกล่าวในรายงาน สมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี (แบบ ท.พ. ๖ และ ท.พ. ๗) ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ประจำปี ๒๕๔๘ สมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นสมาชิกที่รับเข้ามาแทนคนเก่าที่ปรับออกไป ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่ได้แจ้งรายชื่อสมาชิกที่ลงสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกเพิ่มหรือลดในรอบปี อันเป็นการดำเนินการตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๕ หมวด ๘ องค์กรปฏิบัติงานของพรรค (๒) พรรคแรก ผู้ถูกร้องที่ ๓ เพียงแต่จัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคไว้ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยดำเนินการเช่นเดียวกันมาแล้วในการเลือกตั้งวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นการประชุมรับสมาชิกกิตติมศักดิ์ ในการประชุมพรรคครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ การออกหนังสือรับรองให้แก่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยนายบุญยารมิกณเพื่อให้ผู้สมัครนำไป เป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งจึงกระทำไปด้วยความถูกต้องและตรงตามเป็นจริง การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา

ให้ยกเลิกเพิกถอนแล้ว จะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้ ความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นอันถูกยกเลิกไปแล้ว ตามคำสั่งการของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ ข้อกล่าวหาทั้งหมดจึงตกไป การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่การกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้างขอให้ยกคำร้อง

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้คู่กรณีนำพยานบุคคลเข้าไต่สวนตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๐ รวม ๑๔ นัด เป็นพยานผู้ร้องจำนวน ๓๖ ปาก เข้าไต่สวน ๙ นัด พยานผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๓๐ ปาก ผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวน ๕ ปาก และผู้ถูกร้องที่ ๓ จำนวน ๒ ปาก รวม ๓ นัด

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องทั้งสามในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ การสืบสวนสอบสวนของนายทะเบียนพรรคการเมือง การยื่นคำร้องของผู้ร้อง และความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องนำมาเป็นเหตุขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามก่อน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑ มีว่า คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้หรือไม่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดียุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาล และมีช่ององค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ทั้งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงแล้ว อำนาจหน้าที่และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง แม้ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ เพราะขัดต่อหลักนิติรัฐ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ขณะที่คดีอยู่ระหว่างผู้ถูกร้อง

ทั้งสามยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คณะปฏิรูปการปกครองฯ เข้าทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ และมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง และข้อ ๒ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นอันสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ แต่ต่อมามีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบไปด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธาน ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยบรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือเมื่อมีปัญหาว่า กฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และมาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้บรรดาบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ดังนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้มีคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และมาตรา ๓๕ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาบรรดาคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญก่อนศาลรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงโอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ไม่ว่าจะคณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะเป็นศาลหรือองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการหรือไม่ก็ตาม ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้เพราะขัดต่อหลักนิติรัฐนั้น เห็นว่า เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยผู้พิพากษาและตุลาการที่มาจากศาลยุติธรรมและศาลปกครอง อันเป็นองค์กรตุลาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์และมีความเป็นอิสระ อีกทั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยังมีวิธีพิจารณาที่มีหลักประกันขั้นพื้นฐานในเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย

การให้โอกาสแก่คู่กรณีแสดงความคิดเห็นและพยานหลักฐานของตนก่อนการวินิจฉัยคดี การให้สิทธิ คู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการรัฐธรรมนูญ และการให้ เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ออกตาม ความในมาตรา ๓๕ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ก่อนคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเริ่มการพิจารณา ได้สวนคดีนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคท้าย บัญญัติให้โอนคดีที่ค้างพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ จึงหาได้ ขัดต่อหลักนิติรัฐดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างไม่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้น่าฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อที่ ๒ มีว่า การร้องเรียนของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ขอบด้วยระเบียบ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ในระเบียบนี้ ... “ผู้ร้องเรียน” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายจากการฝ่าฝืนหรือการกระทำที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการ การเลือกตั้ง หรือผู้ซึ่งพบการกระทำความผิดและได้ร้องเรียนตามวิธีการที่กำหนดในระเบียบนี้” คดีนี้ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยกล่าวหาว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำการตามที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวที่บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ...” การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ให้นายทะเบียน พรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ เมื่อการกระทำความผิดปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องเรียนให้ปรากฏต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ จะเป็นใครหรือรู้เห็นเหตุการณ์

นั้นด้วยตนเองหรือไม่ มิใช่ข้อสาระสำคัญ เพียงแต่เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบว่ามีพรรคการเมือง
กระทำการตามมาตรา ๖๖ ไม่ว่าจะนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบด้วยตนเอง หรือทราบจากบุคคลใด
นายทะเบียนพรรคการเมืองย่อมมีอำนาจสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อนำมาพิจารณาว่าสมควรแจ้งต่อ
อัยการสูงสุดเพื่อให้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองหรือไม่ แม้นายสุเทพ
เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ผู้ยื่นหนังสือร้องเรียนไม่ได้ เห็นการกระทำตามหนังสือร้องเรียนด้วยตนเอง
นายทะเบียนพรรคการเมืองก็ย่อมมีอำนาจสืบสวนสอบสวนว่า ข้อเท็จจริงเป็นดังที่นายสุเทพกล่าวอ้าง
หรือไม่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๓ มีว่า การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน
ข้อเท็จจริง ขอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด
พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ หรือไม่ และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งชอบด้วยมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
กำหนดให้ทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ
ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว โดยอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการ
เรื่องต่างๆ และการควบคุมดูแลเรื่องการเงินของพรรคการเมือง ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ วรรคสาม
มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ ถึงมาตรา ๖๐ มาตรา ๖๑ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๔
เป็นต้น ส่วนอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง
การดำเนินการของพรรคการเมืองที่ต้องกระทำเป็นปกติธุระ และการควบคุมการดำเนินการกิจการทางการเมือง
ของพรรคการเมืองมิให้เป็นไปในทางที่มิชอบ ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ ถึงมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๗
มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ ถึงมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๒
และมาตรา ๗๓ เป็นต้น

ในกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความจำเป็นต้องทำการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง
และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม กล่าวคือ ต้องให้โอกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้านหรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสมาให้อัยการต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน แต่ในกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีความจำเป็นต้องสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ประการใด ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานว่าพรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ เมื่อการกระทำดังกล่าวปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะพิจารณาว่า พรรคการเมืองกระทำการตามมาตรา ๖๖ และสมควรเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคหรือไม่ ทั้งการดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังเช่นกรณีพรรคการเมืองส่งงบการเงินและสำเนาบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งมีบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๐ วรรคสาม ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนองบการเงินและสำเนาบัญชีดังกล่าวต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อตรวจสอบและประกาศให้สาธารณชนทราบ อีกทั้งการวินิจฉัยชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีเช่นนี้ยังมีผลให้พรรคการเมืองนั้นต้องถูกยุบ ยังมีกระบวนการของอัยการสูงสุดที่จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พรรคการเมืองได้กระทำการดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งพรรคการเมืองที่ถูกกล่าวหาย่อมมีโอกาสที่จะเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่ามีได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ ต่างจากการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งส่วนใหญ่ เช่นในปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ รวมทั้งการประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นอำนาจ

ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๕ ประกอบมาตรา ๑๔๔ ซึ่งจำเป็นต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งต้องให้โอกาสสมาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนมีคำวินิจฉัย การสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมืองในกรณีตามคำร้องนี้ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ วรรคสองและวรรคสาม นายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจใช้ดุลพินิจว่า สมควรให้โอกาสผู้ถูกร้องที่ ๑ มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐาน รวมทั้งให้โอกาสสมาให้ถ้อยคำหรือไม่ และมีอำนาจวินิจฉัยได้เองว่าสมควรเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดหรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดก่อน ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้น

ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่เคยแจ้งให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือแม้แต่พลเอก ชรรณรักษ์ หรือนายพงษ์ศักดิ์ ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน เป็นการไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่งนั้น เห็นว่า แม้การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงคดีนี้ เป็นการแต่งตั้งโดยคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๕๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ และคำสั่งที่ ๑๖๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ลงนามโดยพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ในฐานะประธานกรรมการการเลือกตั้ง และอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ แต่ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงในกรณีนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ดังได้วินิจฉัยมาข้างต้น จึงต้องถือว่า การดำเนินการของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำสั่งดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง มิใช่การดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ ประกอบกับระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖) (๗) และ (๑๕) ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว

เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ระเบียบดังกล่าวข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง จึงกำหนดว่ากรณีที่มีผู้ร้องเรียนและเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนทำการสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า ข้อร้องเรียนใดมีพยานหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนเสนอเลขาธิการ เพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและเรียกผู้ร้องเรียนมาแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา พร้อมทั้งแจ้งสิทธิที่จะพึงมี ตามกฎหมายให้ผู้ร้องเรียนทราบต่อไป การดำเนินการของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงในคดีนี้จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๔๐ วรรคหนึ่ง คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอำนาจใช้ดุลพินิจว่า สมควรแจ้งให้ผู้ร้องที่ ๑ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ไปชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐานหรือไม่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๔ มีว่า การที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ให้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นอันสิ้นสุดลง มีผลให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ สิ้นใช้ผลบังคับไปด้วยหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ตราขึ้นเพื่อกำหนด ระเบียบการจัดตั้งและการดำเนินงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยมีสาระสำคัญ ตามที่บัญญัติไว้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๘ (๑) ถึง (๗) ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ตราขึ้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของรัฐในการสนับสนุนการเลือกตั้ง การแจ้งเหตุที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้ง การอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้ง และการเสียสิทธิเลือกตั้ง โดยมีสาระสำคัญตามที่บัญญัติไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๖ (๑) ถึง (๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับจึงเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเป็นการขยายความ บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติทั่วไปในระบบกฎหมายไทยมีกระบวนการในการตราและ

การแก้ไขเพิ่มเติมเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๔ มาตรา ๑๖๕ ถึงมาตรา ๑๗๘ และมาตรา ๓๑๓ ทั้งยังมีกระบวนการในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกล่าวคือ ตามมาตรา ๒๖๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงมีศักดิ์หรือสถานะทางกฎหมายเท่ากับพระราชบัญญัติทั่วไป การยกเลิกหรือการทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นผลใช้บังคับจึงต้องใช้กระบวนการเดียวกัน กล่าวคือ ต้องมีกฎหมายยกเลิกหรือมีกฎหมายใหม่ออกมาใช้บังคับแทน ในอดีตเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสิ้นสุดลงภายหลังการเข้ายึดอำนาจการปกครอง หากคณะผู้เข้ายึดอำนาจการปกครองไม่ประสงค์ให้กฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ มีผลใช้บังคับต่อไป ก็จะมีประกาศหรือคำสั่งให้ยกเลิก ดังเช่น เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๘๕ สิ้นสุดลงโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ คณะปฏิวัติก็ได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๑ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๘๘ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๓ สิ้นสุดลงโดยคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินก็ได้ออกคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๖ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๕ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๓ หรือหากผู้เข้ายึดอำนาจการปกครองจะให้กฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับต่อไป ก็จะมีประกาศระบุโดยชัดแจ้งว่า ไม่ได้ยกเลิกกฎหมายฉบับนั้น ดังเช่น เมื่อคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติเข้ายึดอำนาจการปกครอง ได้ออกประกาศศกคช.รักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๐ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ว่า เพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างต่อเนื่องภายหลังจากที่สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ จึงยังไม่ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กรณีนี้ภายหลังคณะปฏิรูปการปกครองฯ เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ แล้ว คณะปฏิรูปการปกครองฯ มิได้มีคำสั่งให้ยกเลิกหรือออกกฎหมายใหม่มาใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่มีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๔ ให้ศาลทั้งหลาย นอกจากศาลรัฐธรรมนูญ

คงมีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามบทกฎหมาย ซึ่งมีความหมายว่า บทกฎหมายทั้งปวง ที่มีผลใช้บังคับก่อนการเข้ายึดอำนาจการปกครองของคณะปฏิรูปการปกครองฯ ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับจึงมิได้สิ้นผลบังคับไปพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่เกิดขึ้นก่อนการสิ้นสุดลงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงยังมิได้ระงับสิ้นไป และการกระทำอันเป็นความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ยังคงเป็นความผิดต่อไปด้วย

ส่วนที่ผู้ร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๑๕ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับต่อไป และต่อมามีประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ มีข้อความว่า การยกเลิกรัฐธรรมนูญไม่ให้เกิดกระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการแสดงว่า กฎหมายฉบับนี้เพิ่งกลับมาใช้บังคับใหม่ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ นั้น เห็นว่า เมื่อคณะปฏิรูปการปกครองฯ มิได้มีคำสั่งให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ก่อนที่จะมีคำสั่งดังกล่าว ทั้งเมื่อพิจารณาถ้อยคำของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๕ วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับต่อไป...” และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “การยกเลิกรัฐธรรมนูญมิให้เกิดกระทบกระเทือนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังคงใช้บังคับต่อไป...” แล้ว ถ้อยคำดังกล่าวหาได้แสดงว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ถูกยกเลิกไปแล้ว และผู้มีอำนาจต้องการให้พระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กลับมาใช้บังคับอีกนับแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ อันเป็นวันที่ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ มีผลบังคับไม่ ต้องถือว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ทั้งสองฉบับเพียงแต่ยืนยันการมีผลใช้บังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น และที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า ไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในส่วนที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงไม่เป็นความผิดอีกต่อไปนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายใดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้สิ้นผลใช้บังคับ ย่อมไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายใดมาบัญญัติให้มีผลใช้บังคับต่อไป ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้น

ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า สำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ มีคำสั่งแจ้งฉบับลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๕ ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับถูกยกเลิกไปแล้ว จึงไม่อาจนำมาอ้างอิงได้อีกนั้น คำชี้แจงของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ ดังกล่าว เป็นเพียงความเห็นของสำนักเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองฯ มิใช่คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองฯ จึงไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย และไม่มีผลทำให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับสิ้นผลบังคับ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้นเช่นกัน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๕ มีว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง บัญญัติว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย ...”

ข้อกล่าวอ้างที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) ได้เพิ่มเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองนอกเหนือไปจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง จึงเป็นการบัญญัติเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ทั้งเป็นการบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพของบุคคลในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรอง จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๒๗ บัญญัติว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ ... (๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมิให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้ง หรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง” บทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญยังให้อำนาจองค์กรนิติบัญญัติตรากฎหมายที่มีผลเป็นการเลิกหรือยุบพรรคการเมืองได้ เพียงแต่กฎหมายดังกล่าวจะนำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกของพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมืองไม่ได้เท่านั้น ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีเงื่อนไขต้องเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ ๒ ประการ กล่าวคือ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัติดังกล่าวมีความหมายเพียงว่า องค์กรนิติบัญญัติจะตรากฎหมายจำกัดเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ ๒ ประการดังกล่าวไม่ได้ ไม่ได้มีความหมายเลยไปถึงว่า องค์กรนิติบัญญัติจะตรากฎหมายลงโทษพรรคการเมืองไม่ได้ ไม่ว่าพรรคจะกระทำการอันมิชอบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองอย่างร้ายแรงเพียงใดก็ตาม เพราะมิฉะนั้น จะกลายเป็นว่า หากมิใช่การกระทำเพื่อการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่งแล้ว พรรคการเมืองจะกระทำการอย่างไรก็ได้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) จึงมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติไว้ และเมื่อพิจารณาเหตุยิบพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว เห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้พรรคการเมืองที่กระทำการอันมิชอบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองอย่างร้ายแรงยังสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองต่อไปได้ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา (๒) (๓) และ (๔) จึงมิใช่บทบัญญัติที่เกินความจำเป็นและกระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๗ รับรองไว้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) (๓) และ (๔) จึงขอด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนข้อกล่าวอ้างที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง คือ เสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๔๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่ไม่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวตามมาตรา ๒๘ วรรคสองนั้น เห็นว่า เป็นข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๒ ให้สิทธิเฉพาะแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และนายกรัฐมนตรี เท่านั้นที่จะโต้แย้งได้ และต้องโต้แย้งในขณะที่กฎหมายนั้นเป็นยังเพียงร่างกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว แต่นายกรัฐมนตรียังไม่ได้นำร่างกฎหมายนั้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยเท่านั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๒ หาได้ให้สิทธิผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่จะโต้แย้งในเรื่องดังกล่าวได้ไม่ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในข้อนี้

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๖ มีว่า หลักเกณฑ์การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ หรือไม่

ในข้อนี้ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจเพียงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สั่งการ “ให้เลิกการกระทำความผิด” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ต่อเมื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ วรรคสาม แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ กลับให้ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ทันที ซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ วรรคสอง หลักเกณฑ์การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ บัญญัติว่า

“บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำความผิด ย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สั่งการให้เลิกการกระทำความผิด แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการ ดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๖๖ ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้นายทะเบียนตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียน และผู้แทนจากอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง ...”

จะเห็นได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคสอง และวรรคสาม เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการตามวรรคสอง กล่าวคือการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม ได้ทันที มิใช่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีคำสั่งให้พรรคการเมืองเลิกกระทำการตามวรรคสองก่อน ต่อเมื่อพรรคการเมืองไม่เลิกกระทำการศาลรัฐธรรมนูญจึงจะสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง ส่วนที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมือง โดยไม่ต้องร้องขอให้มีการสั่งให้เลิกการกระทำก่อน เป็นกรณีการกระทำนั้นเสร็จสิ้นแล้ว ไม่อาจมีคำสั่งให้เลิกการกระทำก่อนโดยสภาพ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๗ มีว่า การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวถูกยกเลิกไปแล้ว ผู้ร้องจะนำเหตุที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ยุบพรรคได้หรือไม่

ในข้อนี้ผู้ถูกร้องที่ ๓ กล่าวอ้างว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาให้ยกเลิกเพิกถอนแล้ว จะนำเหตุที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวมาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ย่อมไม่ได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและการเลือกตั้งครั้งดังกล่าวถูกยกเลิกไปแล้ว ไม่มีผลเป็นการยกเลิกความผิดที่ได้กระทำไปแล้วไม่ เพราะเป็นคนละส่วนกัน ผู้ร้องยังนำเหตุที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้กระทำผิดซึ่งเกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งดังกล่าว มาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๘ มีว่า ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำร้องรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งมีปัญหาต้องวินิจฉัยดังนี้

ข้อ ๑ พลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายพงษ์ศักดิ์ รักตพงศ์ไพศาล ผู้บริหารพรรคไทยรักไทยร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ชัยเทศ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ สุวรรณผา พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่ และ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

ข้อ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ข้อ ๓ พลเอก ไตรรงค์ อินทรทัต และพลโท ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ ร่วมกันให้เงินสนับสนุน นายบุญบารมีภณหรือบุญอิทธิพล ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ภาวะลี ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือไม่ และการให้เงินของพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ แก่นายบุญบารมีภณ และนางฐิติมากระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ธรรมรักษ์ หรือไม่

ข้อ ๔ นายบุญบารมีภณหรือบุญอุทธิพล ชินราช จัดทำรายงานการประชุมและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นที่ง เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๑ พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ผู้บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่ และพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่

ข้อเท็จจริงที่คู่กรณีไม่ได้โต้แย้งกันฟังได้ว่า นายอมรวิทย์ พนักงานการเลือกตั้ง กลุ่มปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ ฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบบริหารฐานข้อมูลพรรคการเมือง สำนักกิจการพรรคการเมือง และออกเสียงประชามติ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทำการเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนำรายชื่อผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคที่เคยแจ้งไว้ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๕ ไปใส่ไว้แทนสมาชิกพรรคที่เคยแจ้งไว้ ณ วันดังกล่าว จำนวน ๖๑ ราย ตามรายงานการตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ปี ๒๕๔๘ เอกสารหมาย ร.๖๐ และในจำนวนสมาชิก ๖๑ รายดังกล่าว ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จำนวน ๒๑ ราย แต่ถูกตัดสิทธิไม่ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมด ส่วนใหญ่ถูกตัดสิทธิเพราะเหตุเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันเป็นเวลาน้อยกว่า ๕๐ วัน มีบางรายถูกตัดสิทธิเพราะเหตุเป็นสมาชิกหลายพรรคในเวลาเดียวกัน

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายอมรวิทย์ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำ เอกสารหมาย ร.๒๓ ร.๒๔ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เมื่อประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์โทรศัพท์ไปขอพบนายอมรวิทย์นอกสำนักงาน เมื่อนายอมรวิทย์ไปพบนายบุญทวีศักดิ์ นายบุญทวีศักดิ์ขอให้ช่วยเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้ที่จะลงสมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มีหลักฐานการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน และเสนอให้ค่าตอบแทนแก่นายอมรวิทย์เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท นายอมรวิทย์ไปปรึกษานางภัทรลาหรือเลียม พงษ์อุคดา เพื่อนร่วมงานว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อ

สมาชิกพรรคทำได้หรือไม่ นางภัทรลภาให้คำแนะนำว่าทำได้ เพราะเป็นข้อมูลของพรรคนั่นเอง นายอมรวิทย์ มอบนามบัตรนายบุญทวีศักดิ์ให้แก่นางภัทรลภา นางภัทรลภาได้โทรศัพท์พูดคุยกับนายบุญทวีศักดิ์ ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา นายอมรวิทย์ไปรับแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิก พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่แก้ไขแล้วจำนวน ๒ แผ่น และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้น ในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) จำนวน ๑๔ แผ่น จากนายบุญทวีศักดิ์และรับเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท จากนายบุญทวีศักดิ์ และเมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๕ นาฬิกา นายอมรวิทย์นำแผ่นดิสก์ที่รับมาจากนายบุญทวีศักดิ์ไปดำเนินการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนายอมรวิทย์แล้วยังมีนายสุขสันต์ ให้ถ้อยคำต่อนายสุเทพ เพื่ออุทธรณ์ เลขานุการพรรคประชาธิปัตย์ ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๑๐ แผ่นที่ ๕ ถึง ๑๓ และให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามบันทึก ถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๓๗ ทั้งเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๓ นาฬิกา ขณะที่นายสุขสันต์อยู่ที่จังหวัดนครพนม ได้รับการติดต่อจากนายชวการ โตสวัสดิ์ ซึ่งเป็นเพื่อนกันมานานประมาณ ๕ ปี ว่า ยินดีทำงานให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ เป็นงานจัดหา พรรคการเมืองเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป้าหมายคือภาคใต้ สุพรรณบุรี อ่างทอง สระแก้ว และปราจีนบุรี โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ออกค่าใช้จ่ายให้อย่างน้อย ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อคน ขณะที่นายสุขสันต์ขบถยนต์เข้ากรุงเทพมหานคร นายสุขสันต์ติดต่อพรรคการเมืองเล็กได้ ๔ พรรค คือ ผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคเกษตรกรไทย พรรคธัมมาธิปไตย และพรรคกฤษไทยมั่นคง เมื่อเดินทางถึง กรุงเทพมหานคร นายสุขสันต์ไปพบนายชวการ และนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่โรงแรม กานต์มณี พุดคุยหารือเกี่ยวกับการวางตัวผู้สมัครและค่าใช้จ่าย วันรุ่งขึ้นนายสุขสันต์พบหัวหน้าพรรค ที่เหลืออีก ๓ พรรค ที่โรงแรมกานต์มณี แล้วนายสุขสันต์ดำเนินการจัดหาผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยใช้โรงแรมกานต์มณีเป็นศูนย์ประสานงาน เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นดิสก์ ฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ มาให้นายสายัณห์ เจียมสวัสดิ์ ผู้ประสงค์ลงสมัครคนหนึ่ง และ ผู้หญิงที่ไปกับนายอำนาจ รอดช่วย ผู้สมัครอีกคนหนึ่ง พิมพ์แก้ไขเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องพักที่ โรงแรมกานต์มณี โดยนำรายชื่อผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ใส่เข้าไปแทน สมาชิกเดิม นายสุขสันต์เป็นคนกำกับเองว่าจะเอาใครเข้า จะเอาใครออก และเมื่อนายบุญทวีศักดิ์ตรวจสอบแล้ว นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นดิสก์ดังกล่าวไปคืนเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายสุขสันต์

มอบเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้แก่นายบุญทวีศักดิ์เป็นค่าดำเนินการ วันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกา นายสุขสันต์ให้นางสาวมณฑิราภรณ์ พิมพ์จันทร์ เลขานุการตรวจสอบรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ปรากฏว่ามีรายชื่อผู้ที่ใส่เข้าไปใหม่ครบถ้วน ก่อนการเลือกตั้งปี ๒๕๔๘ นายสุขสันต์เคยแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ผู้ที่ลงสมัคร ในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่จังหวัดนครพนมมาแล้วครั้งหนึ่ง จำนวนประมาณ ๑๐ คน แต่ลงสมัคร เพียง ๑ คน ในครั้งนั้นนายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่นเดียวกัน เห็นว่า คำให้การและคำเบิกความของนายอมรวิทย์ และนายสุขสันต์ดังกล่าวสอดคล้องต้องกัน ในสาระสำคัญ ทั้งคำเบิกความและคำให้การของนายอมรวิทย์และนายสุขสันต์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่อาจทำให้ ตนเองต้องรับโทษในคดีอาญา และมีใช้คำชดทอผู้อื่นเพื่อให้ตนเองพ้นผิด จึงมีน้ำหนักให้รับฟังได้ ประกอบกับตามบันทึกถ้อยคำของนายวิระศาสตร์ นริศบุญสนอง ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและพัฒนาระบบ บริหารฐานข้อมูลพรรคการเมือง ผู้บังคับบัญชาของนายอมรวิทย์ เอกสารหมายเลข ร.๒๕ และ ร.๒๖ ปรากฏว่า นายอมรวิทย์ยอมรับมาตั้งแต่วันที่ ๑๕ หรือ ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๕ อันเป็นช่วงเวลาภายหลัง มีข่าวว่ามีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองในคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งได้ไม่นานว่า เป็นคนแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เองโดยได้รับการติดต่อ จากนายบุญทวีศักดิ์ เมื่อนายอมรวิทย์ถูกดำเนินการทางวินัยนายอมรวิทย์ก็ได้ให้การเช่นเดียวกันต่อ คณะกรรมการสอบสวน และเมื่อนายอมรวิทย์ถูกดำเนินคดีอาญาข้อหาปลอมแปลงเอกสาร นายอมรวิทย์ ก็ได้ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนและเบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่า ไม่ประสงค์ต่อผู้ คดีอาญาที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ แสดงว่านายอมรวิทย์ยอมรับมาโดยตลอดว่า เป็นคนแก้ไขฐานข้อมูล สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยได้รับการติดต่อนายบุญทวีศักดิ์ นอกจากนี้นางภัทรลาหรือเลียม พงษ์อุคดา เพื่อนร่วมงานของนายอมรวิทย์ ยังได้ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำ เอกสารหมายเลข ร.๒๗ และเบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่า ในวันที่นายอมรวิทย์ไปปรึกษาเรื่อง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองนั้น นายอมรวิทย์ให้นามบัตรของบุคคลหนึ่ง แก่นางภัทรลา นางภัทรลายอมรับว่าได้โทรศัพท์ไปแจ้งบุคคลดังกล่าวว่า การแก้ไขชื่อทำได้ แต่ต้องทำ หนังสือมาตามขั้นตอน แม้นางภัทรลาอ้างว่า จำไม่ได้ว่านามบัตรที่นายอมรวิทย์มอบให้เป็นนามบัตร ของใคร และไม่ยืนยันว่าคนที่ตนโทรศัพท์พูดคุยด้วยเป็นใคร แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า เมื่อนางภัทรลาได้รับนามบัตรจากนายอมรวิทย์แล้ว นางภัทรลาเป็นฝ่ายโทรศัพท์ไปหาผู้ที่มีชื่อ

ในนามบัตรเอง และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญ เป็นไปไม่ได้ที่นางภัทรลาภจะไม่ดูชื่อเจ้าของนามบัตร และไม่สนใจที่จะทราบว่ามีผู้ที่ต้องการแก้ไขข้อมูลเป็นใคร เชื่อว่านางภัทรลาภทราบดีว่า บุคคลตามนามบัตรที่นางภัทรลาภพูดคุยด้วยคือนายบุญทวีศักดิ์ เป็นการสนับสนุนคำของนายอมรวิทย์และนายสุขสันต์ที่ว่า ผู้ที่ไปติดต่อกับนายอมรวิทย์เพื่อขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ คือนายบุญทวีศักดิ์นั่นเอง พยานผู้ร้องในเรื่องนี้ยังมีนายสายัณห์ เจียมสวัสดิ์ ซึ่งให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๔๑ ว่า ภายหลังจากสภาผู้แทนราษฎร นายสายัณห์ประสงค์ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสายัณห์เดินทางไปโรงแรมกานต์มณีเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณา พบนายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และผู้ประสงค์ลงสมัครหลายคน และนายอานนท์ หิรัญศิริ พนักงานโรงแรมกานต์มณี ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามเอกสารหมายเลข ร.๔๑ ยืนยันตามภาพถ่ายของนายบุญทวีศักดิ์ว่า นายบุญทวีศักดิ์อยู่ในห้องพักหมายเลข ๒๐๓ และได้ร่วมกับนายสุขสันต์จัดทำเอกสารการสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงว่าในช่วงเวลาที่มีการเตรียมการจัดส่งผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่โรงแรมกานต์มณี นายบุญทวีศักดิ์อยู่ที่โรงแรมกานต์มณีและรู้เห็น โดยตลอด แม้นายสุขสันต์ให้การและเบิกความยืนยันว่า ระหว่างวันที่ ๖ และวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ไปพบเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒ ครั้ง ครั้งแรกตอนไปปรับแผ่นดิสก์เพื่อนำมาทำการแก้ไขเมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา ของวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และครั้งที่ ๒ ตอนนำแผ่นดิสก์ไปคืนเวลาประมาณ ๒ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น ในขณะที่นายอมรวิทย์ยืนยันว่า คืนวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายอมรวิทย์พบนายบุญทวีศักดิ์ครั้งเดียวตอนไปปรับแผ่นดิสก์เมื่อเวลาประมาณ ๒๑ นาฬิกา แต่เชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นดังถ้อยคำของนายอมรวิทย์ เพราะนายสายัณห์ ให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๔๑ ด้วยว่า เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสายัณห์ไปปรับหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคที่โรงแรมกานต์มณี นายสุขสันต์ขอให้พยานช่วยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในภาคใต้ นายสายัณห์ออกจากโรงแรมกานต์มณีและเดินทางกลับเมื่อเวลาประมาณ ๑๕ นาฬิกา แสดงว่า การแก้ไขแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ต้องดำเนินการแล้วเสร็จตั้งแต่ก่อนเวลา ๑๕ นาฬิกา และข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกพรรคเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ถูกร้องที่ ๒ เพิ่งส่งแผ่นดิสก์รายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่เพิ่มขึ้นในรอบปี ๒๕๔๘ แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนหน้านั้นไม่นาน นายบุญทวีศักดิ์ในฐานะหัวหน้าพรรคน่าจะต้องมีสำเนาไว้ จึงไม่มีความจำเป็น

ต้องไปขออนุญาตนายอมรวิทย์มาทำการแก้ไข ทั้งนายสุขสันต์ไม่รู้เห็นเหตุการณ์ขณะที่นายอมรวิทย์พบนายบุญทวีศักดิ์ด้วยตนเอง อาจจดจำเวลาและเรื่องราวคลาดเคลื่อนได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์และนายสุขสันต์ ร่วมกับนายอมรวิทย์ ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒

ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ อ้างในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำแถลงการณ์ปิดคดีเป็นหนังสือว่า ในรายงานของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนระบุว่า วันเวลาที่มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ครั้งสุดท้ายคือวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๕.๔๑ นาฬิกา ขัดแย้งกับคำให้การของนายสุขสันต์ที่ว่า นายบุญทวีศักดิ์นำแผ่นดิสก์ที่แก้ไขข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วไปให้นายอมรวิทย์ คีน วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ทั้งยังขัดแย้งกับคำของนายอมรวิทย์ที่ว่า นายอมรวิทย์ดำเนินการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๘ นาฬิกา คำให้การของนายสุขสันต์และนายอมรวิทย์รับฟังไม่ได้นั้น ในข้อนี้ นายอภิชาติ ศรีวิชัย อนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เวลา ๑๕.๔๑ นาฬิกา ของวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่กล่าวถึงในรายงานการตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคพัฒนาชาติไทย ปี ๒๕๔๘ เอกสารหมายเลข ร. ๖๐ แผ่นที่ ๓ คือ วันเวลาที่มีการแก้ไขข้อมูลในแผ่นดิสก์ และบันทึกข้อมูลที่แก้ไขในแผ่นดิสก์แผ่นนั้น ไม่ใช่วันเวลาที่มีการนำแผ่นดิสก์นั้นเข้าไปแก้ไขข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คำให้การของนายสุขสันต์และนายอมรวิทย์จึงหาได้ขัดแย้งกับรายงานของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงดังกล่าวแต่ประการใดไม่ และที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ อ้างว่า เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายบุญทวีศักดิ์ไปที่อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมกับนายประพัฒน์ เพชรทอง และนายเอนก จินสนธิ เพื่อเช่ารถยนต์มาใช้ในการหาเสียง และเดินทางกลับวันรุ่งขึ้นนั้น นายประพัฒน์ และนายเอนก เป็นลูกพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๒ เอง คำเบิกความของนายประพัฒน์ และนายเอนก จึงไม่มีน้ำหนัก ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังกล่าวรับฟังไม่ได้

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ นายสุขสันต์ และนายอมรวิทย์ ตัดต่อเปลี่ยนแปลงข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือไม่ และ พลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงแข่งขันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ หรือไม่ ในข้อนี้ นายชวกร โดสสวัสดิ์ ให้การต่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณ

เลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ และต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ตามเอกสารหมายเลข ร.๑๐ และ ร.๓๖ กับเปิดความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เมื่อประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ นายพงษ์ศรีหรือยุทธพงษ์ ศิวาโมกษ์ นัดให้นายชวการไปพบที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งริมถนนนนทบุรี ตำบลใหม่ นายพงษ์ศรีสอบถามนายชวการว่า หาพรรคการเมืองลงสมัครแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการที่จะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครเพียงพรรคเดียวได้หรือไม่ มีค่าใช้จ่ายให้ผู้สมัครคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นายชวการ โทรศัพท์ติดต่อนายสุขสันต์ ชัยเทศ นายสุขสันต์ โทรศัพท์กลับมาแจ้งว่า ติดต่อได้ ๔ พรรคคือ ผู้ถูกร้องที่ ๒ พรรคธัมมาธิปไตย พรรคกฤษไทยมั่นคง และพรรคเกษตรกรไทย ต่อมาวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๘ นายพงษ์ศรีโทรศัพท์แจ้งนายชวการว่า “นาย” ต้องการพบ และนัดให้นายชวการไปพบนายพงษ์ศรีที่ร้านอาหารข้างที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตอนค่ำ นายชวการเดินทางไปถึงร้านอาหารดังกล่าวเวลาประมาณ ๑๕.๓๐ นาฬิกา พบนายพงษ์ศรี นายทวี สุวรรณพัฒน์ และนายธีรชัย หรือด้อย จุลพัฒน์ รอยู่ก่อน นายพงษ์ศรีแนะนำนายชวการให้รู้จักนายทวีและนายธีรชัย นายพงษ์ศรีแจ้งนายชวการว่า คนที่จะพาไปพบคือพลเอก ชรรมรัมย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา และนายทวีเป็นคนสนิทของพลเอก ชรรมรัมย์ ต่อมาเวลาประมาณ ๒๐.๓๐ นาฬิกา นายทวี นายพงษ์ศรีและนายธีรชัยพานายชวการขึ้นไปบนที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปรอพลเอก ชรรมรัมย์ ที่ห้องประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ติดห้องทำงานของพลเอก ชรรมรัมย์ หลังจากนั้นประมาณครึ่งชั่วโมง พลเอก ชรรมรัมย์ พร้อมด้วย นายพงษ์ศักดิ์ นายทหารนอกเครื่องแบบ ๒ คน และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เขต ๑๕ จังหวัดนครราชสีมา เข้ามาในห้อง โดยนั่งตามแผนผังแนบท้ายเอกสารหมายเลข ร.๑๑ พลเอก ชรรมรัมย์สอบถามนายทวีว่า เรื่องที่ให้ไปดำเนินการเรียบร้อยหรือไม่ นายทวีตอบว่า จัดหามาได้ ๓ พรรค พร้อมกับยื่นรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อพรรคละ ๕ คน รวม ๑๕ คน พลเอก ชรรมรัมย์ ดูรายชื่อแล้วสอบถามถึงขั้นตอนและวิธีการแก้ไขคุณสมบัติของผู้สมัคร นายชวการชี้แจงว่า จะใช้วิธีการที่เรียกว่าตัดต่อพันธุกรรม โดยนำรายชื่อผู้ที่ต้องการจะส่งลงสมัครเข้าไปแทนสมาชิกที่มีคุณสมบัติครบ โดยคงหมายเลขสมาชิกกับวันที่รับสมัครไว้ และทำให้มีลักษณะกระจายกระจายเพื่อให้ยากต่อการตรวจสอบ หลังจากชี้แจงและพูดคุยรายละเอียดวิธีการในการดำเนินการเสร็จสิ้น พลเอก ชรรมรัมย์ หันไปถาม นายพงษ์ศักดิ์ว่า เอาตามนี้ละ นายพงษ์ศักดิ์ ตอบว่าตกลงตามนี้ แล้วนายพงษ์ศักดิ์แยกตัวกลับไป พลเอก ชรรมรัมย์เปรยขึ้นว่า จำเป็นต้องนำนายพงษ์ศักดิ์มานั่งฟังด้วยเพราะเขาเป็นผู้จ่ายเงิน วันรุ่งขึ้น

เวลาประมาณ ๑๔ นาฬิกา นายธีรชัยโทรศัพท์แจ้งนายชวการว่า พลเอก ธรรมรักษ์ ให้ไปปรับเงินค่าสมัครของผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ นายธีรชัยและนายชวการออกเดินทางไปที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ พร้อมกับนายทวี นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ระหว่างทางมีคนโทรศัพท์เข้าโทรศัพท์มือถือของนายทวี แจ้งว่าพลเอก ธรรมรักษ์ ให้ไปปรับเงินที่กระทรวงกลาโหม เมื่อไปถึงกระทรวงกลาโหม นายชวการ นายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัยนั่งรออยู่ประมาณ ๒๐ นาที พลเอก ธรรมรักษ์ เดินผ่านมา และเรียกนายทวีเข้าไปในห้องทำงาน สักครู่ นายทวีออกมาจากห้องถือเงินมามอบให้นายชวการ นำไปจัดการเรื่องการสมัครแบบบัญชีรายชื่อ แจ้งว่าพลเอก ธรรมรักษ์ ให้ค่าสมัครมาเพียงพรรคเดียว อีก ๒ พรรคให้ช่วยตัวเองไปก่อน ต่อมาวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีนำเงินไปให้นายชวการที่โรงแรมกานต์มณี ช่วยกันนับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้ ๑๒ ซอง ซึ่งไม่พอจำนวนผู้สมัคร ๓๓ คน นายทวีก็กลับไปปรับเงินมาอีกครั้ง ใส่ซองได้ ๓๘ ซอง ซึ่งรวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๙๖๐,๐๐๐ บาท มอบให้ผู้สมัครไป ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันระหว่างผู้ร่วมงาน ต่อมาวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายทวีมอบเงินให้นายชวการอีก ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้ นายชวการ โอนไปเข้าบัญชีนายสุขสันต์ แล้วให้นายสุขสันต์มอบให้ผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ยังไม่ได้สมัครอีก ๙ คน ซึ่งแม้มีนายชวการเพียงคนเดียวที่ให้การและเบิกความยืนยันข้อเท็จจริงดังกล่าว แต่คำให้การและคำเบิกความของนายชวการมีรายละเอียดของเหตุการณ์และสถานที่ ซึ่งโดยเนื้อหาเป็นเรื่องยากที่จะแต่งเรื่องราวขึ้นได้เอง ทั้งเหตุการณ์บางตอนยังสอดคล้องกับที่พยานผู้ร้องคือ นายสุขสันต์ ชัยเทศ ให้ถ้อยคำต่อนายสุเทพ ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๑๐ แผ่นที่ ๕ ถึง ๑๓ และให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๑๗ ทั้งเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า วันที่ นายชวการติดต่อขอให้ นายสุขสันต์ ช่วยจัดหาพรรคการเมืองเล็กลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแข่งขันกับผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น นายชวการบอกด้วยว่า พื้นที่เป้าหมาย คือ ภาคใต้ สุพรรณบุรี อ่างทอง สระแก้ว และปราจีนบุรี ซึ่งก็ปรากฏว่า นายสุขสันต์จัดส่งผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในภาคใต้ ซึ่งเป็นเขตเลือกตั้งที่พรรคประชาธิปัตย์ได้รับความนิยมสูงจำนวนถึง ๒๑ คน จากจำนวนที่ส่งลงสมัครทั้งสิ้น ๓๓ คน เขตเลือกตั้งดังกล่าวล้วนเป็นเขตที่หากมีผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว โอกาสที่จะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นเป็นไปได้ยาก เป็นการเชื่อมกับถ้อยคำของนายชวการที่ว่า นายพงษ์ศรีบอกนายชวการว่า พลเอก ธรรมรักษ์ เน้นให้หาผู้สมัครในพื้นที่จังหวัดภาคใต้อีกด้วย นอกจากนี้ นายสุขสันต์ยังให้การและเบิกความด้วยว่า เมื่อวันที่ ๘

มีนาคม ๒๕๔๕ นายชวการโทรศัพท์ถามนายสุสันต์ว่ามีผู้สมัครเหลืออีกกี่คน นายสุสันต์บอกว่าเหลือจังหวัดนครพนม ๕ เขต กับสกลนคร ๒ เขต รวม ๗ คน นายชวการจึงโอนเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท ไปเข้าบัญชีเงินฝากของนายสุสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขานครพนม แต่เนื่องจากนายสุสันต์จัดเตรียมเอกสารให้ไม่ทันจึงไม่ส่งลงสมัคร และได้โอนเงินจำนวนดังกล่าวผ่านตู้เบิกถอนเงินอัตโนมัติคืนแก่นายชวการเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๕ สอดคล้องกับถ้อยคำของนายชวการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอีกด้วย ทำให้คำให้การและคำเบิกความของนายชวการมีน้ำหนักน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ส่วนที่ปรากฏว่าพยานอื่นที่อยู่ในเหตุการณ์เดียวกัน คือนายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ให้การและเบิกความแตกต่างกับนายชวการนั้น เหตุการณ์ที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งนายชวการยืนยันว่า วันดังกล่าวนายชวการ นายทวิ นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย ได้ขึ้นไปพบพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ มีการพูดคุยกันเกี่ยวกับรายละเอียดขั้นตอนและวิธีการแก้ไขคุณสมบัติโดยวิธีการที่เรียกว่าการตัดต่อพันธุกรรม แต่นายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัยต่างให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๒๗๒ ร.๒๗๑ ร.๒๗๐ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า วันดังกล่าวนายชวการ นายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ไม่ได้ขึ้นไปไปที่ทำการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากได้รับแจ้งว่า ผู้ใหญ่ไม่ว่าวงนั้น เมื่อพิจารณาคำให้การของนายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย โดยละเอียดแล้ว ตามคำให้การของนายทวิและนายธีรชัย ปรากฏว่า นายทวิไม่เคยทราบมาก่อนว่า นายชวการต้องการให้นายทวิติดต่อผู้ใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพิ่งทราบขณะที่นั่งรับประทานอาหารกัน แต่ตามคำให้การของนายพงษ์ศรี ทั้งนายทวิและนายธีรชัยทราบมาก่อนแล้วว่า นายชวการต้องการให้นายทวิติดต่อผู้ใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่วนเหตุการณ์ที่กระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งนายชวการยืนยันว่า เมื่อพลเอก ธรรมรักษ์ เดินทางมา พลเอก ธรรมรักษ์เรียกนายทวิเข้าไปในห้องทำงาน สักครู่ นายทวิออกมาจากห้อง ถือเงินมาในมือ มอบให้นายชวการไปจัดการเรื่องการสมัครแบบบัญชีรายชื่อ และแจ้งว่าพลเอก ธรรมรักษ์ ให้ค่าสมัครมาเพียงพรรคเดียว อีก ๒ พรรคให้ช่วยตัวเองไปก่อน แต่นายทวิ นายพงษ์ศรีและนายธีรชัย ต่างให้การและเบิกความว่า ในวันดังกล่าว นายทวิไม่ได้เข้าไปในห้องทำงานของพลเอก ธรรมรักษ์ และไม่ได้รอพบ เนื่องจากพลเอก ธรรมรักษ์ มีแขก และนายชวการมีธุระสำคัญรอไม่ได้นั้น ตามคำเบิกความของนายทวิและนายธีรชัย ปรากฏว่า ก่อนไปกระทรวงกลาโหม นายทวิ นายธีรชัย และนายพงษ์ศรีทราบแล้วว่า ผู้ที่จะไปพบที่กระทรวงกลาโหม คือพลเอก ธรรมรักษ์ แต่นายพงษ์ศรีกลับให้การว่า แม้ขึ้นไปบนกระทรวงกลาโหมกันแล้ว ก็ยังไม่ทราบว่า

ผู้จะไปพบเป็นใคร นอกจากนี้ตามคำให้การของนายทวีและนายพงษ์ศรีไม่ปรากฏว่า ขณะที่ยังรอพลเอก ธรรมรักษ์ อยู่ ณ นายธีรชัยแยกไปรอที่รถยนต์ก่อน แต่นายธีรชัยกลับให้การยืนยันว่า หลังจากรอพลเอก ธรรมรักษ์ ได้ประมาณ ๑๐ นาที นายธีรชัยแยกไปรอที่รถยนต์ คำให้การของนายทวี นายพงษ์ศรี และนายธีรชัย เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ทำการพรรคไทยรักไทยและที่กระทรวงกลาโหมจึงมีข้อแตกต่างในสาระสำคัญหลายประการ

ส่วนเหตุการณ์ที่โรงแรมกานต์มณีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่นายชวการให้การและเบิกความว่า นายทวินำเงินไปให้นายชวการที่โรงแรมกานต์มณี ช่วยกันนับใส่ซอง ซองละ ๒๐,๐๐๐ บาท ได้ ๑๒ ซอง ไม่พอจำนวนผู้สมัคร ๓๓ คน นายทวีก็ออกไปรับเงินมาอีกครั้ง ใส่ซองได้ ๓๘ ซอง ซึ่งรวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๙๖๐,๐๐๐ บาท มอบให้ผู้สมัครไป ๓๓ ซอง ที่เหลือแบ่งกันระหว่างเพื่อนร่วมงานนั้น เรื่องนี้นายธีรชัยให้การและเบิกความรับว่า นายธีรชัยเป็นคนไปซื้อซองที่ร้านสะดวกซื้อตรงข้ามโรงแรมกานต์มณี แล้วช่วยนับเงินแบ่งใส่ซอง นายชวการเป็นคนนำไปมอบให้ผู้สมัคร แม้นายธีรชัยเบิกความว่า ไม่ทราบว่าเงินจำนวนดังกล่าวนายชวการได้มาจากใคร แต่เงินจำนวน ๙๖๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินจำนวนมาก นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ยืนยันตลอดมาว่า พรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีเงินที่จะนำไปสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง แสดงว่า เงินจำนวนดังกล่าวไม่ใช่เงินของผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงที่ว่า นายธีรชัยไม่เคยรู้จักนายชวการมาก่อน ในขณะที่นายธีรชัยเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนายทวี ถึงขนาดที่นายทวีจัดหาบัตรอนุญาตผ่านเข้าออกกระทรวงกลาโหมให้นายธีรชัยนำไปติดกระจกรรถยนต์ การที่นายธีรชัยไปช่วยซื้อซองใส่เงินและช่วยนับเงินใส่ซองที่โรงแรมกานต์มณีเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงเชื่อได้ว่า เป็นการไปช่วยงานของนายทวีที่ได้รับมอบหมายจากพลเอก ธรรมรักษ์ และเชื่อได้ว่าเงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินที่นายทวินำไปมอบให้นายชวการเพื่อนำไปแจกจ่ายให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ดำเนินการจัดหาผู้สมัคร

สำหรับเหตุการณ์ในวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ที่นายชวการให้การและเบิกความว่า นายทวีมอบเงินให้นายชวการอีก ๑๔๐,๐๐๐ บาท เพื่อให้ นายชวการโอนไปเข้าบัญชีนายสุขสันต์ และให้นายสุขสันต์มอบให้ผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ยังไม่ได้สมัครอีก ๙ คนนั้น นอกจากนายสุขสันต์จะได้นำเงินไปฝากธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาถนนประดิพัทธ์ เอกสารหมายเลข ร.๒๒๓ มีข้อความระบุว่า นายชวการขอโอนเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท

ไปเข้าบัญชีของนายสุขสันต์ที่ธนาคารกสิกรไทย สาขานครพนม เป็นพยานเอกสารสนับสนุนคำของ นายชวการและนายสุขสันต์อีกด้วย ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า นายสุขสันต์ให้การว่า วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายสุขสันต์อยู่ที่โรงแรมมายเฮาส์ กรุงเทพมหานคร ไม่มีทางที่นายสุขสันต์จะถอนเงิน และส่งเงินให้แก่ผู้สมัครได้ทัน การโอนเงินดังกล่าวจึงเป็นการสร้างหลักฐานเพื่อไต่ร้ายผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น ในเรื่องนี้ นายสุขสันต์เบิกความว่า แม้เป็นบัญชีของธนาคารซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดนครพนม แต่นายสุขสันต์ ก็สามารถเบิกถอนเงินจำนวนดังกล่าวได้ด้วยบัตรถอนเงินอัตโนมัติ ซึ่งเป็นเหตุผลที่รับฟังได้ และวันที่ มีการโอนเงินคือวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น เป็นช่วงเวลาหลังจากนายชวการได้รับเงินจำนวน ๗๖๐,๐๐๐ บาท จากนายทวีเพียง ๒ วัน ยังไม่มีเหตุที่ทำให้ นายชวการและนายสุขสันต์เกิดความรูสึกว่า จะไม่ได้รับเงินเพิ่มอีก จึงเชื่อได้ว่าการโอนเงินดังกล่าวมิได้เป็นการโอนเงินเพื่อสร้างหลักฐาน เพื่อเอาผิดกับผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายทวีมอบเงินจำนวน ๑๔๐,๐๐๐ บาท แก่นายชวการด้วย

เงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท ๗๖๐,๐๐๐ บาท และ ๑๔๐,๐๐๐ บาท นายทวีมอบให้นายชวการ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ ดังกล่าวข้างต้นนั้น เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่รับฟังได้แล้วว่า การมอบเงินทั้งสามครั้งเกิดขึ้นภายหลังจากที่ นายชวการไปพบพลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ณ ที่ทำการพรรคไทยรักไทย และการพบกัน ในวันนั้นมีการพูดคุยกันเรื่องการติดต่อพันธมิตร และการจัดหาพรรคการเมืองเล็กมาลงสมัครรับเลือกตั้ง การมอบเงินทั้งสามครั้งน่าจะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องที่พูดคุยกันในวันดังกล่าว อีกทั้งนายทวีไม่ได้ประโยชน์จากการมอบเงินให้แก่ นายชวการ จึงเชื่อได้ว่า เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินนายทวีรับจากพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์แล้วนำมามอบให้นายชวการ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พลเอก ธรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ ร่วมกับนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นายสุขสันต์ ผู้อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายอมรวิทย์ พนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตัดต่อเปลี่ยนแปลง ข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และพลเอก ธรรมรักษ์ให้เงินสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตลงแข่งขันกับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๒ นายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ ให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ปัญหานี้ข้อเท็จจริงฟังได้ในเบื้องต้นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ นั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน แบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๑ คน ปรากฏว่า ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับการประกาศจากผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งทุกคน ส่วนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในชั้นแรกได้รับการประกาศรายชื่อเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๒๑ คน ไม่ได้มีการประกาศรายชื่อ ๑๐ คน แต่ต่อมาผู้อำนวยความสะดวกเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครจำนวน ๑๘ คน และผู้ที่ไม่ได้รับการประกาศยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้รับสมัครจำนวน ๕ คน ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการสมัครเพราะเหตุเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน จำนวน ๑๗ คน และมีคำสั่งให้รับสมัครเพิ่ม ๑ คน จึงยังคงมีผู้สมัครแบบแบ่งเขตในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่มีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวน ๕ คน ตามเอกสารสรุปผลการประกาศรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หมาย ร.๕๘

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นผู้สมัครทุกคนจะต้องมีหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรค (แบบ ส.ส.๑๘/ข ๒) ที่ลงนามโดยหัวหน้าพรรคสำหรับสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ถูกตัดสิทธิเพราะเหตุเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วันนั้น หนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงนามโดยนายบุญทวีศักดิ์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ แม้นายบุญทวีศักดิ์ให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนและเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า นายบุญทวีศักดิ์ลงนามในหนังสือรับรองดังกล่าวขณะที่ยังไม่ได้กรอกข้อความมอบให้นายสุขสันต์ แต่เมื่อปรากฏว่านายบุญทวีศักดิ์เป็นคนนำแผ่นดิสก์ข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่แก้ไขแล้ว และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ.๖) กับเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท ไปมอบให้นายอมรวิทย์ด้วยตนเองดังได้วินิจฉัยมาแล้ว ย่อมแสดงว่า นายบุญทวีศักดิ์รู้เห็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ไม่เป็นสมาชิกพรรคติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมาโดยตลอด แม้ฟังว่านายบุญทวีศักดิ์ลงนามในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ในขณะที่ยังไม่ได้กรอกข้อความ

มอบให้นายสุขสันต์ไว้ตั้งที่นายบุญทวีศักดิ์กล่าวอ้าง ก็ต้องถือว่านายบุญทวีศักดิ์ยินยอมให้มีการกรอกข้อความอันเป็นเท็จลงในหนังสือรับรองดังกล่าว ประกอบกับนายปฏิพัฒน์ เกียรติธีรวิชัย ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเอกสารหมายเลข ร.๕๐ ว่า นายบุญทวีศักดิ์นำหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคไปให้นายปฏิพัฒน์ด้วยตนเอง เมื่อช่วงบ่ายของวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ นายปฏิพัฒน์เป็นผู้สมัครที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ ตามเอกสารสรุปผลการประกาศรับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หมายเลข ร.๕๘ แผ่นที่ ๑๕ ยิ่งแสดงให้เห็นว่า นายบุญทวีศักดิ์ต้องทราบดีว่า มีการออกหนังสือรับรองของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จให้แก่ผู้สมัคร ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์คือออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้สมัครนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๓ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนนายบุญญาบารมีภณหรือบุญอุทธิพล หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือไม่ และการให้เงินของพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ กระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ชรรมรัชย์ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามพยานหลักฐานในสำนวนว่า นางฐิติมาไปให้ถ้อยคำที่ทำการพรรคประชาธิปไตยว่า นางฐิติมาได้รับเงินจาก พลโท ผดุงศักดิ์ ตัวแทนของพลเอก ชรรมรัชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รวม ๓ ครั้ง ครั้งแรกวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๒ วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๑,๗๐๐,๐๐๐ บาท ที่ศูนย์อำนาจการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และครั้งที่ ๓ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๕ จำนวน ๕๒๕,๐๐๐ บาท ที่สถานีบริการน้ำมันบางจาก ถนนพระรามหก ตามบันทึกคำให้การแนบท้ายเอกสารหมายเลข ร.๑๐ สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔/๑ และ ๔/๒ ต่อมาวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมาเดินทางไปพักอาศัยที่บ้านของนายสุเทพ ที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีพันตำรวจโท สุวิชา จินดาคำ เจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน พาไปส่งที่สนามบิน วันรุ่งขึ้นนางฐิติมาไปแจ้งความเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีว่า ไปพักอาศัยอยู่ที่บ้านของนายสุเทพด้วยความสมัครใจ มิได้ถูกบังคับขู่เข็ญ

ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมายเลข ร.๖๓ และเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมา ไปให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงที่ห้องประชุมตำรวจภูธรภาค ๘ ยืนยัน ข้อเท็จจริงที่เคยให้ไว้แก่นายสุวโรชและนายสุเทพ โดยมีรายละเอียดเหตุการณ์บางตอนเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ นายไพฑูรย์ วงศ์วานิช ผู้สมัครในเขตภาคใต้ ได้โทรศัพท์ติดต่อ พลเอก ชรรmgrักษ์ และพลเอก ไตรรงค์ หลังจากนั้น พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ เดินทางไปที่ ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อดูแลความเรียบร้อยในการวางตัวผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๓ พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ กลับไปเมื่อเวลาประมาณ ๒๑.๓๐ นาฬิกา ต่อมาเวลาประมาณ ๒๒.๓๐ นาฬิกา พลโท ผดุงศักดิ์กลับมาที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อีกครั้ง และนำเงินจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาท ไปมอบให้นางฐิติมา ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๖๓ แต่ภายหลังนางฐิติมาเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร และไปร้องทุกข์ที่กองบังคับการกองปราบปราม ให้ดำเนินคดีแก่นายสุเทพฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังและทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ ตามบันทึกคำให้การ เอกสารหมายเลข ร.๖๘ แล้ว วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๕ วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๕ นางฐิติมาไปให้การเพิ่มเติมต่อคณะอนุกรรมการ สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง กลับคำให้การเดิมเป็นว่า นางฐิติมาไม่เคยได้รับเงินจากพลโท ผดุงศักดิ์ เหตุที่ให้การปรักปรำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพราะนายสุเทพข่มขู่ว่าจะดำเนินคดีข้อหาปลอมแปลงเอกสาร เกี่ยวกับการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และจะให้นางฐิติมา ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ทั้งนายสุเทพยังเสนอให้ เงินจำนวนหนึ่งด้วย เมื่อนางฐิติมาเดินทางไปถึงบ้านของนายสุเทพ ที่อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคนห้ามไม่ให้ออกไปไหน ตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ร.๗๔ และ ร.๗๕

พิจารณาแล้วเห็นว่า นางฐิติมาให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึก ถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๖๓ ด้วยว่า วันที่พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ เดินทางไปที่ศูนย์อำนวยการ การเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และพลโท ผดุงศักดิ์ มอบเงินให้นางฐิติมาครั้งแรกจำนวน ๑,๔๕๐,๐๐๐ บาทนั้น มีแกนนำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อยู่ด้วยและรู้เห็นกว่า ๑๐ คน รวมทั้งนายบุญชู ชื่นสุวรรณ และนายแฟนดี ประสู นางฐิตินำเงินที่รับมาจากพลโท ผดุงศักดิ์ ไปจ่ายแก่แกนนำเป็นค่าสรรหาผู้สมัครและแก่ผู้สมัคร พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยมีใบรับเงินที่มีลายมือชื่อผู้รับเงินลงไว้รวม ๑๓ แผ่น ใบเสร็จรับเงินของผู้สมัคร สายกรุงเทพมหานคร รวม ๘ แผ่น และรายการค่าใช้จ่ายของผู้ถูกร้องที่ ๓ รวม ๑๔ แผ่น เอกสาร

หมาย ร.๖๒ เป็นหลักฐาน เมื่อนายบุญชูและนายแฟนดีไปให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง นายบุญชูและนายแฟนดีก็ได้อำนาจตัวเองกันว่า นายบุญชูและนายแฟนดีได้รับเงินจากนางฐิติมาจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท และ ๓๐,๐๐๐ บาท ตามลำดับ โดยนายบุญชูและนายแฟนดีลงลายมือชื่อในใบรับเงินเอกสารหมาย ร.๖๒ ให้ไว้เป็นหลักฐานจริง และในวันที่ นายแฟนดีและนายบุญชูรับเงินจากนางฐิติมานั้น นายแฟนดีและนายบุญชูเห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อเวลาประมาณ ๒๐ นาฬิกา สอบถามนางฐิติมาและแกนนำพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เกี่ยวกับการวางตัวผู้สมัคร ตามบันทึกถ้อยคำของ นายบุญชูและนายแฟนดี เอกสารหมาย ร.๘๓ และ ร.๘๔ ตามลำดับ ทำให้การครั้งแรกของนางฐิติมา จึงเชื่อมกับคำให้การของนายบุญชูและนายแฟนดี แม้นายบุญชูและนายแฟนดีมาเบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่า ไม่เคยเห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๓ ต่างจากที่เคยให้การไว้ต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง แต่นายบุญชูไปให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ และนายแฟนดีไปให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕ อันเป็นเวลาภายหลังจากนางฐิติมากลับคำให้การแล้ว แต่นายบุญชูและนายแฟนดียังคงให้การเช่นนั้น โดยเฉพาะนายบุญชูให้การด้วยว่า รู้จักพลเอก ไตรรงค์ มาก่อนในขณะที่เรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง คำให้การของนายบุญชูและนายแฟนดีต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๘๓ และ ร.๘๔ มีน้ำหนักยิ่งกว่าคำเบิกความของบุคคลทั้งสองต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ส่วนที่นายบุญชูและนายแฟนดีอ้างว่า คำให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไม่ถูกต้อง แต่จำเป็นต้องให้การเช่นนั้น โดยนายบุญชูอ้างว่า มีอนุกรรมการ ๒ คน สัญญากับนายบุญชูว่าจะไปเป็นพยานในชั้นศาลให้นายบุญชู หากมีปัญหาเรื่องเป็นสมาชิกพรรคไม่ครบ ๕๐ วัน ส่วนนายแฟนดีอ้างว่า ถูกสอบปากคำร่วม ๒ ชั่วโมงและผู้สอบปากคำหลอกว่าคนอื่นยอมรับหมดแล้วนั้น เป็นข้ออ้างที่ขัดต่อเหตุผลเพราะนายบุญชูจบการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต ย่อมต้องทราบดีว่า ปัญหาเรื่องเป็นสมาชิกพรรคครบ ๕๐ วัน หรือไม่ เป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับพยานเอกสาร ส่วนนายแฟนดีที่อ้างว่าถูกหลอกว่าคนอื่นยอมรับหมดแล้วนั้น หากไม่เป็นความจริง ย่อมไม่มีเหตุผลประการใดที่นายแฟนดีจะต้องยอมให้การเช่นนั้น และเมื่อนายแฟนดีและนายบุญชูให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงว่า วันที่บุคคลทั้งสองรับเงินจากนางฐิติมาและเห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการ

การเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ คือวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๕ มิใช่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ ดังคำให้การของนางฐิติมา แต่นายแฟนดีให้การด้วยว่า วันที่รับเงินจากนางฐิติมา เป็นวันที่นางฐิติมาได้รับเงินมาจากบุคคลที่ไม่ทราบว่าเป็นใครจำนวน ๑,๔๐๐,๐๐๐ บาท เศษ และนายบุญชูให้การว่า นายบุญชูรับเงินจากนางฐิติมาตามใบรับเงินเอกสารหมายเลข ร.๕ วันเดียวกับนายแฟนดี จึงเชื่อได้ว่า นายแฟนดีและนายบุญชูจดจำวันที่รับเงินจากนางฐิติมาและวันที่เห็นพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ คลาดเคลื่อนไป

ส่วนที่ต่อมานางฐิติมากลับคำให้การเดิมเป็นว่า พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ ไม่เคยไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนางฐิติมาไม่เคยรับเงินจากพลโท ผดุงศักดิ์ นางฐิติมาให้การที่พรรคประชาธิปัตย์และให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนครั้งแรกเช่นนั้น เพราะถูกนายสุเทพขู่ว่าจะดำเนินคดีข้อหาปลอมแปลงเอกสาร และนายสุเทพเสนอว่าจะให้นางฐิติมาลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ กับเสนอให้เงินจำนวนหนึ่งอีกด้วยตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ร.๗๔ และ ร.๗๕ ทั้งเมื่อมาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ นางฐิติมาก็ได้ยืนยันข้อเท็จจริงที่ปรากฏในบันทึกคำให้การเพิ่มเติมขึ้น เมื่อพิจารณาข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุผลที่ยอมให้การปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ แล้ว เรื่องที่อ้างว่าถูกนายสุเทพขู่ว่าจะดำเนินคดีข้อหาปลอมแปลงเอกสารนั้น นางฐิติมายืนยันตลอดมาว่าไม่ได้ปลอมแปลงเอกสารของผู้สมัครคนใด เพราะผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๓ ทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ย่อมไม่มีเหตุผลที่นางฐิติมาจะต้องเกรงกลัวการถูกดำเนินคดีตามคำขู่ของนายสุเทพ เรื่องที่อ้างว่านายสุเทพเสนอให้นางฐิติมาลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ก็เป็นเรื่องอีกยาวนานและไม่มีความแน่นอน เพราะต้องรอจนถึงการเลือกตั้งครั้งต่อไป ซึ่งไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด ส่วนเรื่องที่อ้างว่านายสุเทพเสนอให้เงิน ซึ่งนางฐิติมาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า นายสุเทพเสนอให้เงินจำนวน ๑ ล้านบาท และจ่ายแล้ว ๓๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ หากเป็นเช่นนั้นจริง ไม่น่าเชื่อว่านางฐิติมา จะกล้าเปลี่ยนใจภายหลังรับเงินจำนวนมากจากนายสุเทพได้เพียง ๑ หรือ ๒ วัน เท่านั้น ข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุที่ยอมให้การปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงมีน้ำหนักน้อย และที่นางฐิติมาให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๑ ว่า นางฐิติมาไปที่พรรคประชาธิปัตย์และให้การตามที่ปรากฏในบันทึกคำให้การเอกสารหมายเลข ร.๑๐ สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔/๑ และ ๔/๒ เนื่องจาก พันตำรวจโท สุวิชา จินดาคำ ไปแจ้งว่านายสุเทพ เชิญไปพบนายบุญชูบารมีภคที่พรรคประชาธิปัตย์นั้น พันตำรวจโท สุวิชา ให้การต่อ

คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๕๕ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า พันตำรวจโท สุวิชา เคยเป็นนายตำรวจติดตามตัวนายสุเทพขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๕ นาฬิกา นายสุเทพแจ้งทางโทรศัพท์ให้พันตำรวจโท สุวิชา ไปพบที่โรงแรมฮิลตันปาร์ค นายเลิศ นายสุเทพแนะนำให้รู้จักนางฐิติมาและขอให้ช่วยดูแลความปลอดภัยให้นางฐิติมา พันตำรวจโท สุวิชา ขับรถยนต์ส่วนตัวพานางฐิติมาไปส่งที่พรรคแผ่นดินไทย และวันรุ่งขึ้น พันตำรวจโท สุวิชา ไปรับนางฐิติมาที่พรรคแผ่นดินไทยพาไปส่งที่สนามบินดอนเมืองเพื่อเดินทางไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี เห็นว่า ขณะที่ พันตำรวจโท สุวิชา ให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๕๕ และเบิกความคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น พันตำรวจโท สุวิชา รับราชการตำแหน่งสารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจนครบาลมักกะสัน และไม่ได้ประโยชน์ประการใดจากการยืนยันดังกล่าว ไม่น่าเชื่อว่าจะนำความเท็จมากกล่าว คำให้การของนางฐิติมาตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๗๑ ที่อ้างเป็นทำนองว่า ถูกพันตำรวจโท สุวิชา หลอกไปที่พรรคประชาธิปัตย์จึงรับฟังไม่ได้ ส่วนที่นางฐิติมาให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๗๑ ว่า การบันทึกภาพและเสียงคำให้การของนางฐิติมาที่พรรคประชาธิปัตย์ นางฐิติมาอ่านตามคำบอกของนายสุเทพนั้น เรื่องนี้นางสาวมณีรัตน์ บุญสิน และนายชญาน์ทัต เทียนทอง ผู้ดำเนินการบันทึกภาพและเสียงขณะที่นางฐิติมาให้ถ้อยคำที่พรรคประชาธิปัตย์ ต่างให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๕๓ ร.๕๔ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันว่า ขณะบันทึกภาพและเสียงของนางฐิติมานั้น ไม่มีใครบังคับขู่เข็ญนางฐิติมา และนางฐิติมาไม่ได้อ่านเอกสารใด ๆ แม้นางสาวมณีรัตน์และนายชญาน์ทัตเป็นเจ้าหน้าที่พรรคประชาธิปัตย์ แต่เป็นเพียงเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อย ปฏิบัติงานไปตามหน้าที่ และไม่ได้ประโยชน์ประการใดจากการนำความเท็จมากกล่าว เชื่อว่านางสาวมณีรัตน์และนายชญาน์ทัตให้การและเบิกความตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุผลทำให้นางฐิติมาเปลี่ยนใจ ไม่ปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ ต่อไป ซึ่งนางฐิติมาอ้างว่า ขณะอยู่ที่บ้านพักของนายสุเทพนั้น นางฐิติมาารู้สึกว่าการปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อยากกลับบ้านเพื่อพูดความจริง จึงพยายามติดต่อน้องสาวให้ไปแจ้งความที่กองบังคับการกองปราบปรามเพื่อให้ส่งให้เจ้าพนักงานตำรวจไปรับ เมื่อน้องสาวไปแจ้งความแล้ว นายสุเทพโทรศัพท์ไปบอกว่า มีข่าวออกมว่านางฐิติมาไปแจ้งความ และถามว่าไปแจ้งความทำไม นางฐิติมาตอบว่า อยากกลับบ้าน นายสุเทพบอกว่ายังกลับไม่ได้จะเอาคณะกรรมการการเลือกตั้งไปสอบก่อน

วันรุ่งขึ้นก็มีคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไปสอบปากคำนางฐิติมาที่ตำรวจภูธรภาค ๘ ดังนี้ เมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงไปสอบปากคำนางฐิติมาที่ตำรวจภูธรภาค ๘ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ แสดงว่า วันที่นางฐิติมาเริ่มรู้สึกว่าการปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อยากกลับบ้านเพื่อพูดความจริง คือวันที่ ๒๑ หรือวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๖.๑๐ นาฬิกา นางฐิติมาไปแจ้งความเป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ว่า ไปพักอาศัยอยู่ที่บ้านของนายสุเทพด้วยความสมัครใจ มิได้ถูกบังคับขู่เข็ญ โดยมีรายละเอียดด้วยว่า นางฐิติมาเกรงความไม่ปลอดภัยในชีวิต สืบเนื่องจากไปเป็นพยานในการทุจริตการสมัครรับเลือกตั้ง ต้องการให้นายสุเทพคุ้มครองจนกว่าจะมั่นใจในความปลอดภัย ตามรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมายเลข ร.๖๗ ทั้งตามบันทึกของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเอกสารหมายเลข ร.๑๖๓ และ ร.๑๖๕ ปรากฏว่า การให้ถ้อยคำของนางฐิติมาต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๕ นั้น เป็นการให้ถ้อยคำที่ห้องประชุมตำรวจภูธรภาค ๘ ต่อหน้าสื่อมวลชนและประชาชนจำนวนประมาณ ๑๐๐ คน หากนางฐิติมาเห็นว่า การปรักปรำผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องและต้องการพูดความจริง โดยเริ่มรู้สึกเช่นนั้นมาตั้งแต่วันที่ ๒๑ หรือ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๕ นางฐิติมาไม่น่าจะไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอพุนพิน มีข้อความตามที่ปรากฏในรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีเอกสารหมายเลข ร.๖๗ และไม่น่าจะไปให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๖๗ เพราะขณะนั้นนางฐิติมาอยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานตำรวจ และต่อหน้าสื่อมวลชนกับประชาชนนับร้อยคน ไม่มีเหตุที่นางฐิติมาจะต้องเกรงกลัวใคร ไม่มีคามจำเป็นประการใดที่นางฐิติมาจะต้องกลับมากรุงเทพมหานครและไปแจ้งความที่กองบังคับการกองปราบปรามว่านายสุเทพหน่วงเหนี่ยวกักขังก่อน แล้วจึงไปขอกลับให้การที่เคยให้ไว้ต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ข้ออ้างของนางฐิติมาเกี่ยวกับเหตุที่กลับคำให้การจึงไม่มีน้ำหนัก

ส่วนที่นางฐิติมาให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๗๕ ว่า มีการจ่ายเงินให้ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในเขตกรุงเทพมหานคร คนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ในเขตภาคใต้ คนละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาท และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า เงินจำนวนดังกล่าวเป็นเงินตนเองประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท นอกนั้นเป็นเงินของ

นายพันมิตร ดวงทิพย์ ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อหมายเลข ๑ ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และนายพันมิตร ได้มาเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยืนยันว่า ให้เงินสนับสนุนผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเงินจำนวน ๕๕๐,๐๐๐ บาท แต่นายพันมิตรเคยให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายได้ของตนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๘๓ ว่า ประกอบอาชีพรับบริหารอาคารชุดและเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทรักษาความปลอดภัยซีเคียวสแตนดาร์ด จำกัด มีพนักงานรักษาความปลอดภัยจำนวน ๔๐ คน มีรายได้เดือนละประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งรายได้ต่อเดือนเพียงเท่านั้น ไม่น่าจะให้นายพันมิตรสามารถให้เงินสนับสนุนแก่ผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นเงินนับล้านบาทได้ เชื่อว่า เงินที่นางฐิติมาจ่ายแก่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ใช่เงินของนายพันมิตร ทั้งไม่ใช่เงินของผู้ถูกร้องที่ ๓ เพราะนายบุญบารมีภณให้การตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมาย ร.๗๗ ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีเงินในบัญชี ซึ่งน่าเชื่อว่าเป็นเช่นนั้น เพราะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เพียง ๕ คน เป็นผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ๑ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเพียง ๔ คน ตามที่ปรากฏในข้อมูลสถิติและผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ เอกสารหมาย ถ. ๗๑ แสดงว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ มีฐานะทางการเงินไม่ดีนัก จึงส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งก่อนเพียงไม่กี่คน และแม้ผู้ถูกร้องที่ ๓ อ้างในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า เงินที่ใช้ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเงินที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในปีงบประมาณ ๒๕๔๕ เป็นเงิน ๑,๓๖๐,๑๔๐ บาท แต่นายบุญบารมีภณ ก็ยอมรับเองว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๕ ภายหลังจากวันเลือกตั้ง ๒ วัน เงินที่มอบให้แก่ผู้นำและสมาชิกที่สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ก่อนวันเลือกตั้งจึงมิใช่เงินของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ได้มาจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองอีกด้วย ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ นั้นผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน ๓๖ คน และเขตอื่นจำนวน ๘๕ คน คิดเฉพาะเงินที่จ่ายให้ผู้สมัครในเขตกรุงเทพมหานครคนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และในเขตอื่นอย่างน้อยคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ก่อนไปยื่นใบสมัครตามคำเบิกความของนางฐิติมาและนายบุญบารมีภณ ก็เป็นเงินจำนวนมากถึงสามล้านบาทเศษ แล้วแสดงว่า ต้องมีผู้ให้การสนับสนุนพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้ง

เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และเชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่นางฐิติมาให้ถ้อยคำที่พรรคประชาธิปัตย์ และให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงครั้งแรกที่ว่า นางฐิติมาได้รับเงินจากพลโท ผดุงศักดิ์ ๓ ครั้ง เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๓,๖๗๕,๐๐๐ บาท เพื่อไปใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ พลโท ผดุงศักดิ์ เป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินไปมอบให้นางฐิติมาครั้งแรก ภายหลัง พลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ เดินทางไปที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ด้วยกันเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕ เพื่อสอบถามเรื่องการวางตัวผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เชื่อว่า พลโท ผดุงศักดิ์ นำเงินไปมอบให้นางฐิติมา โดยที่พลเอก ไตรรงค์ มีส่วนรู้เห็นด้วย พยานฐานที่อยู่ของ พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ไม่มีน้ำหนัก เพียงพอที่จะหักล้างคำให้การของนางฐิติมาที่พรรคประชาธิปัตย์และต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริงครั้งแรกดังกล่าว นายบุญบารมีภณเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยอมรับว่า ทราบเรื่อง ที่นางฐิติมาจ่ายเงินแก่ผู้สมัครในเขตกรุงเทพมหานคร คนละ ๑๕,๐๐๐ บาท และแก่ผู้สมัครภาคใต้ คนละ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๔๐,๐๐๐ บาทด้วย แม้นายบุญบารมีภณอ้างว่าไม่ทราบว่าเงินดังกล่าวเป็นของใคร แต่นายบุญบารมีภณเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นไปไม่ได้ที่ทราบว่ามีคนจ่ายเงินแก่ผู้สมัคร ในนามพรรคแล้วจะไม่สอบถามผู้จ่ายว่าเป็นเงินของใคร เชื่อว่านายบุญบารมีภณทราบดีว่า เงินดังกล่าว เป็นเงินที่นางฐิติมารับมาจากพลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓

พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ เป็นนายทหารที่ยังรับราชการอยู่ตามปกติ ไม่ได้รับประโยชน์ โดยตรงจากการนำเงินไปมอบให้นางฐิติมาใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรแบบแบ่งเขตของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ บุคคลทั้งสองเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่เป็นรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ที่ ๑ เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครลงแข่งขันกับผู้ถูกร้อง ที่ ๑ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ดังได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงเชื่อได้ว่า เงินที่พลโท ผดุงศักดิ์ นำไปมอบให้นางฐิติมามิใช่เงินของพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์เอง แต่เป็นเงินที่พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ นำไปมอบให้นางฐิติมาในฐานะตัวแทนของพลเอก ชรรมรักษ์ นั่นเอง

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พลเอก ไตรรงค์ และพลโท ผดุงศักดิ์ ร่วมกันให้เงินสนับสนุนนายบุญบารมีภณ และนางฐิติมา เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต

ของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และการให้เงินของพลเอก ไตรรงค์และพลโท ผดุงศักดิ์ แก่นายบุญญาบารมีภณและนางฐิติมากระทำในฐานะตัวแทนของพลเอก ชรรมรัักษ์

ปัญหาข้อเท็จจริงที่ต้องวินิจฉัยข้อ ๔ นายบุญญาบารมีภณ ชินราช ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามพยานหลักฐานในสำนวนและโดยที่คู่กรณีมิได้โต้แย้งกันว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน และแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๒๑ คน ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับการประกาศรายชื่อทุกคน ตามประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งเอกสารหมายเลข ร.๑๓๓ ส่วนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้รับการประกาศรายชื่อจากผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๐ คน ไม่ได้รับการประกาศรายชื่อจำนวน ๕๑ คน ต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งเพิกถอนการรับสมัคร และศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครอีก ๒๓ คน กับมีผู้สมัครที่ไม่ได้รับการประกาศรายชื่อไปยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา และศาลฎีกามีคำสั่งให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรับสมัครเพิ่มอีก ๒ คน คงเหลือผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพียง ๕ คน ตามรายชื่อผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เอกสารหมายเลข ร.๕๘ แผ่นที่ ๑๐ ถึง ๑๘ โดยผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ประกาศรายชื่อและที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้เพิกถอนการรับสมัครทั้งหมดได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่า ๕๐ วัน ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๖ (๔)

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายบุญญาบารมีภณให้การต่อคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๓๘ และเบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญยอมรับว่า เป็นผู้ลงลายมือชื่อในหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ บางส่วน และมอบหมายให้นายพันมิตร ดวงทิพย์ ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อหมายเลข ๑ ลงลายมือชื่อแทนบางส่วน แต่นายบุญญาบารมีภณยืนยันว่า มีการตรวจความถูกต้องก่อนแล้วว่าผู้สมัครทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกือบทุกคน ยกเว้นนางสาวพรพิมล มุลสาร เพียงคนเดียว

เป็นบุคคลที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเป็นสมาชิกประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ที่วัดบ้านยางสีสุราช หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านยางสีสุราช อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้มาร่วมบริหารจัดการกิจกรรมของพรรคและเป็นสมาชิกที่พรรคจัดเตรียมไว้ลงสมัครรับเลือกตั้ง สำหรับสมาชิกประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์นั้น เป็นสมาชิกที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ นำไปเป็นสมาชิกแทนสมาชิกอื่นที่ตายหรือลาออก ตามข้อบังคับของผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ ผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงไม่ได้แจ้งไปยังนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เอกสารหมายเลข ร.๕ แผ่นที่ ๒๒ ถึง ๓๕ หมวด ๒ ว่าด้วยสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๕ กำหนดว่า สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มี ๓ ประเภท คือ (๑) สมาชิกสามัญ (๒) สมาชิกกิตติมศักดิ์ และ (๓) สมาชิกสมทบ สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลที่ยื่นใบสมัครตามข้อบังคับพรรค และกรรมการบริหารพรรค มีมติอนุมัติเป็นสมาชิกได้ ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๐ สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ สมาชิกที่เป็นผู้ก่อตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุคคลซึ่งพรรคเลือกมาเป็นสมาชิก โดยสมาชิกสามัญและสมาชิกกิตติมศักดิ์ ต้องเสียค่าบำรุงพรรคประจำปี ส่วนอัตราที่เก็บเท่าไรและจะจัดเก็บเมื่อใดนั้น ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการบริหารพรรค ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๑ และสมาชิกสมทบ ได้แก่ ผู้ที่ยื่นใบสมัครและคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้เป็นสมาชิกสมทบได้โดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๒ โดยสมาชิกทั้งสามประเภทจะต้องยื่นใบสมัครตามแบบพิมพ์ของพรรคต่อนายทะเบียนหรือประธานสาขาพรรค แล้วให้เลขาธิการพรรคเสนอต่อคณะกรรมการบริหารพรรค และเมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคอนุมัติตามเสียงข้างมากเป็นสมาชิกได้ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิได้รับบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคไว้เป็นหลักฐาน ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๑๕ ข้อแตกต่างระหว่างสมาชิกทั้งสามประเภทของผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงมีแต่เพียงว่า สมาชิกสามัญเป็นผู้ที่ยื่นใบสมัครเข้ามาเอง ส่วนสมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นผู้ก่อตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ และบุคคลซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ เลือกมาเป็นสมาชิก ส่วนสมาชิกสมทบเป็นสมาชิกประเภทแรกที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้เป็นสมาชิกโดยไม่ต้องเสียค่าบำรุงเท่านั้น ที่นายบุญบารมีภณกล่าวอ้างว่า สมาชิกประเภทสมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นสมาชิกที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ นำไปเป็นสมาชิกแทนสมาชิกอื่นที่ตายหรือลาออก ไม่ปรากฏว่ามีอยู่ในข้อบังคับข้อใดของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ แต่ประการใด และที่นายบุญบารมีภณกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่จำเป็นต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกกิตติมศักดิ์ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ นั้น เมื่อข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ มิได้มี

ข้อความตอนใดให้อำนาจหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ หรือคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกกิตติมศักดิ์โดยไม่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ แม้ข้อบังคับผู้ถูกร้องที่ ๓ ข้อ ๓๕ (๒) ให้อำนาจหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลและตำแหน่งในพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้ตามความเหมาะสม แต่ความในข้อดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า หมายถึงตัวบุคคลและตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เท่านั้น ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ว่าจะเป็สมาชิกประเภทใด ซึ่งต้องดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ ที่ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี นอกจากนี้หากยอมให้พรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกโดยไม่ต้องแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ โดยเพียงแต่อ้างว่า เป็นบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นคัดเลือกให้มาเป็นสมาชิกแทนสมาชิกเดิมที่ตายหรือลาออกแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ ที่มีขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลในตรวจสอบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นสมาชิกพรรคนั้นนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕๐ วัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๐๗ (๔) หรือไม่ ย่อมเป็นอันไร้ประโยชน์ ข้อกล่าวอ้างของนายบุญญารมิกณดังกล่าวจึงรับฟังไม่ได้ ส่วนที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ กล่าวในคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยดำเนินการเช่นเดียวกันนี้ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ โดยสมาชิกที่ลงสมัครเป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารพรรครับเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ในการประชุมพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๘/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ นั้น แม้ฟังว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ เคยดำเนินการเช่นเดียวกันนี้ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ย่อมไม่อาจยกเอาการดำเนินการที่ขัดต่อกฎหมายในการเลือกตั้งครั้งก่อนที่ไม่มีใครตรวจพบมากล่าวอ้างว่า เป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการได้ในการเลือกตั้งครั้งนี้

การที่ข้อบังคับของผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีข้อความตอนใดที่แปลความได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่จำเป็นต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อสมาชิกกิตติมศักดิ์ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ บัญญัติไว้

โดยชัดแจ้งว่า จะต้องแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่ออาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี เชื่อว่า นายบุญบารมีภณซึ่งนักการเมืองระดับหัวหน้าพรรคการเมือง ย่อมต้องทราบดี และเชื่อว่า รายงานการประชุมพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ เป็นรายงานการประชุมอันเป็นเท็จที่จัดทำขึ้นเพื่อนำมาเป็นข้ออ้างให้ผู้ที่ เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งน้อยกว่า ๕๐ วัน สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้เท่านั้น ประกอบกับ นางสาวอุทัยวรรณ แหวนทอง นางสาวชนมณี กล้าณรงค์ และนายอุทัย นามวงศ์ ได้ให้การต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามบันทึกถ้อยคำเอกสารหมายเลข ร.๕๒ ร.๕๑ และ ร.๕๕ ตามลำดับ ทำนองเดียวกันว่า บุคคลทั้งสามไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่ศูนย์อำนวยการเลือกตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕ ก่อนวันสมัครรับเลือกตั้งวันสุดท้ายเพียง ๑ วัน ตามคำชักชวนของคนรู้จัก เจ้าหน้าที่พรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ตรวจสอบเอกสารและจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็นต้องใช้ในการสมัครรับเลือกตั้งให้ และมอบเงินให้ในวันนั้นคนละ ๑๕,๐๐๐ บาท วันรุ่งขึ้นบุคคลทั้งสามก็ได้ไปสมัครรับเลือกตั้ง โดยนางสาวอุทัยวรรณ ลงสมัครที่เขตเลือกตั้งที่ ๕ จังหวัดสมุทรปราการ นางสาวชนมณีลงสมัครที่เลือกตั้งที่เขต ๔ จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนนายอุทัย ลงสมัครที่เขตเลือกตั้งที่ ๒๑ กรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อมาผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ไม่ประกาศรายชื่อบุคคลทั้งสาม บุคคลทั้งสามได้ไปยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาขอให้มีคำสั่งให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตรับสมัคร แต่ศาลฎีกาก็ได้มีคำสั่งยกคำร้อง ที่นายบุญบารมีภณยืนยันว่าผู้สมัครทุกคนของผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ มาตั้งแต่เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ ตามมติที่ประชุมพรรคครั้งที่ ๑๐/๒๕๔๘ จึงรับฟังไม่ได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญบารมีภณ จัดทำรายงานการประชุมและออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๕ มีว่า ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ตามคำร้องและตามทางไต่สวนถือได้ว่าเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสามหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกร้องที่ ๑ นั้น แม้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองเป็นอำนาจหน้าที่

ของคณะกรรมการบริหารพรรค โดยมีหัวหน้าพรรคเป็นผู้แทนพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๐ คดีนี้ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีมติให้พลเอก ชรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ กระทำการอันเป็นการสนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ หรือให้เงินแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่ปรากฏว่า พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มอบหมายให้พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ดำเนินการตามข้อกล่าวหา และไม่ปรากฏว่าบุคคลทั้งสองมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการเงิน การจัดทำบัญชี และการบริหารจัดการทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๗ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง แต่การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยสภาพย่อมเป็นไปได้ยากที่คณะกรรมการบริหารพรรคจะมีมติหรือหัวหน้าพรรคจะมีหนังสือมอบหมายให้ผู้ใดกระทำในลักษณะดังกล่าว ทั้งหากจะต้องมีมติคณะกรรมการบริหารพรรค หรือมีหนังสือมอบหมายจากหัวหน้าพรรคเสียก่อน จึงถือได้ว่าการดำเนินกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีผลผูกพันพรรคแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ย่อมไม่มีทางที่จะมีผลใช้บังคับ ดังนั้น หากมีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการบริหารพรรคหรือหัวหน้าพรรคมอบหมาย ยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจด้วย การดำเนินกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายนั้นก็ย่อมมีผลผูกพันพรรคการเมือง

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ทางการเมืองภายหลังการยุบสภาและกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เมื่อพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ๓ พรรคใหญ่ คือพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ประกาศไม่ส่งผู้สมัคร แม้โอกาสที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้รับชัยชนะโดยเด็ดขาด และจัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคเดียว มีความเป็นไปได้สูง เพราะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๔๘ คน และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง ๓๗๗ คน ยิ่งพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ๓ พรรคใหญ่ไม่ลงสมัคร จำนวนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ได้รับการเลือกตั้งย่อมต้องมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาที่ผู้ถูกร้อง

ที่ ๑ จะต้องเผชิญก็คือ ปัญหาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ ที่บัญญัติว่า “ในเขตเลือกตั้งใด ถ้าในวันเลือกตั้ง มีผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งคนเดียวและผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่เหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวตามวรรคหนึ่ง และได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น” บทบัญญัติดังกล่าวมีผลให้เขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครเพียงคนเดียว ผู้สมัครนั้นต้องได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น มิฉะนั้นต้องมีการเลือกตั้งใหม่ เพื่อให้มีผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งก่อนหน้านี้ คือการเลือกตั้งวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ปรากฏในหนังสือข้อมูล สถิติ และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ จัดพิมพ์โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เอกสารหมายเลข ๓๖๑ ว่า มีเขตเลือกตั้งที่พรรคฝ่ายค้าน ๓ พรรค ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐ เขต และในจำนวน ๕๐ เขตเลือกตั้งดังกล่าว มีเขตเลือกตั้งที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นถึง ๓๗ เขต เป็นเขตเลือกตั้งในสิบสี่จังหวัดภาคใต้จำนวน ๓๐ เขต จังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน ๕ เขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี จังหวัดละ ๑ เขต และในจำนวน ๓๗ เขตเลือกตั้งดังกล่าว มีเขตเลือกตั้งที่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้คะแนนเสียงไม่ถึงร้อยละ ๑๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นจำนวน ๔ เขต และได้คะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๑๐ ถึงร้อยละ ๑๕ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นจำนวน ๑๔ เขต จากผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ หากมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวลงสมัครใน ๓๗ เขตเลือกตั้งดังกล่าว โอกาสที่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่จนกว่าผู้สมัครของผู้ถูกร้องที่ ๑ จะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเมื่อใด และปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นต่อเนื่องตามมาก็คือปัญหาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๕๕ ที่บัญญัติว่า “การประชุมสภา

ผู้แทนราษฎรและการประชุมวุฒิสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีการพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถามตามมาตรา ๑๘๓ และมาตรา ๑๘๔ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาจะกำหนดเรื่ององค์ประชุมไว้ในข้อบังคับเป็นอย่างอื่นก็ได้” บทบัญญัติดังกล่าวเคยเป็นปัญหาในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเมื่อปี ๒๕๔๓ ว่า ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภายังมีจำนวนไม่ครบ ๒๐๐ คน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง จะดำเนินการประชุมวุฒิสภาเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๓ ว่า หากสมาชิกวุฒิสภายังไม่ครบจำนวน ๒๐๐ คน จะดำเนินการประชุมวุฒิสภาเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญไม่ได้ เพราะเมื่อสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบจำนวน ๒๐๐ คนตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่ง ย่อมต้องถือว่ายังไม่ครบองค์ประกอบเป็นวุฒิสภา บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๕๕ และแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว อาจมีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๔ คือ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรย่อมไม่อาจจะกระทำได้ ปรากฏใ้ยังมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบ ๕๐๐ คน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๔๘ และเมื่อการประชุมสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจจะกระทำได้ ก็จะมีผลต่อเนื่องไปถึงการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเนืองจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๐๒ บัญญัติว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๕” และมาตรา ๑๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายในสามสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก” ซึ่งหมายความว่า เมื่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ครบ ๕๐๐ คน การประชุมรัฐสภาครั้งแรกย่อมมีไม่ได้ และเมื่อการประชุมรัฐสภาครั้งแรกยังมีไม่ได้ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีย่อมยังไม่อาจจะกระทำได้ ด้วยเหตุดังกล่าว ในเขตเลือกตั้งที่เคยเป็นพื้นที่ของพรรคฝ่ายค้าน หากมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น การเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของบุคคลที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นสมควร และการจัดตั้งรัฐบาลเข้าบริหารราชการแผ่นดินของผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมจะต้องล่าช้าออกไป

และแม้เป็นไปได้ว่าในที่สุดแล้วหากไม่มีทางที่ผู้สมัครนั้นจะได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น จะต้องมีการที่มีอำนาจเข้ามาชี้ขาดตัดสินว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนครบ ๕๐๐ คน ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้าง แต่กระบวนการดังกล่าวย่อมต้องใช้เวลาอีกกระยะหนึ่ง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ รวมทั้งพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ย่อมต้องทราบดีว่า จะปล่อยให้มีความเห็นเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นไม่ได้ และหากไม่ต้องการให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น สิ่งที่จะต้องดำเนินการก็คือ การจัดหาผู้สมัครจากพรรคการเมืองเล็กมาลงสมัครแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งที่มีแนวโน้มว่า หากมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว ผู้สมัครนั้นจะได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

พลเอก ชรรมรักษ์ เป็นทั้งกรรมการบริหารพรรคและรองหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และยังได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนนายพงษ์ศักดิ์ เป็นทั้งกรรมการบริหารพรรคและรองเลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และยังได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมอีกด้วย ทั้งกระทรวงกลาโหมและกระทรวงคมนาคม ต่างเป็นกระทรวงที่มีความสำคัญ แสดงให้เห็นว่าทั้งพลเอก ชรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นบุคคลสำคัญของผู้ถูกร้องที่ ๑ ย่อมต้องมีบทบาทในการบริหารงานและการกำหนดนโยบายในการดำเนินกิจการทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ การที่พลเอก ชรรมรักษ์และนายพงษ์ศักดิ์ สนับสนุนให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ ก็ดี ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี เชื่อได้ว่าการดำเนินการเพื่อมิให้เกิดปัญหาการเลือกตั้งที่ยืดเยื้อและไม่มีความแน่นอนว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด เพื่อให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ สามารถกลับคืนสู่อำนาจได้โดยเร็วขึ้นเอง และเมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า พลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ไม่ได้รับประโยชน์ประการใดเป็นการส่วนตัวโดยตรง อีกทั้งพลเอก ชรรมรักษ์ ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ไม่มีเขตเลือกตั้งใดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น และปรากฏว่าพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพลเอก ชรรมรักษ์ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ คือผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้ส่งผู้สมัครในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่อยู่ในความรับผิดชอบของพลเอก ชรรมรักษ์ เลย แต่ส่งผู้สมัครในเขตภาคใต้จำนวนถึง ๒๑ คน จากจำนวนผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรค

ผู้ถูกร้องที่ ๒ ทั้งสิ้น ๓๑ คน ส่วนผู้ถูกร้องที่ ๓ แม้ว่าจะได้ส่งผู้สมัครในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๓ คน แต่ก็ส่งผู้สมัครในเขตพื้นที่ที่เป็นปัญหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ คือในเขตภาคใต้ถึง ๓๑ คน และที่จังหวัดสุพรรณบุรีอีก ๔ คน การที่พลเอก ธรรมรักษ์ เข้าไปเกี่ยวข้องกับทำให้เงินสนับสนุนพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เพื่อให้ส่งผู้สมัครจำนวนมากในเขตเลือกตั้งนอกพื้นที่ที่ความรับผิดชอบของตน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่เป็นปัญหาของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมิให้เกิดปัญหา การเลือกตั้งที่ยืดเยื้อและไม่มีความแน่นอนว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อ การกลับคืนสู่อำนาจของผู้ถูกร้องที่ ๑ ภายหลังการเลือกตั้งเช่นนี้ เมื่อพิจารณาประกอบกับการสนับสนุน ให้พรรคการเมืองอื่นส่งผู้สมัครลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในเขตเลือกตั้งทั่วประเทศ เป็นเรื่อง ที่อาจมีผลกระทบต่อผู้สมัครของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เอง เมื่อไม่ปรากฏว่า คณะกรรมการบริหารพรรค หัวหน้าพรรค หรือกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แย้งหรือแสดงออกโดยชัดแจ้งว่า ไม่ยอมรับ ผลของการกระทำดังกล่าว จึงต้องถือว่า การกระทำของพลเอก ธรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ เป็นการกระทำ ของผู้ถูกร้องที่ ๑ และมีผลผูกพันผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญทวีศักดิ์ อมรสินธุ์ หัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีส่วนเกี่ยวข้องกับดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ ผู้สมัครที่เป็นสมาชิกพรรคเป็นเวลาน้อยกว่า ๕๐ วัน นับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งสามารถลงสมัครได้ และนายบุญทวีศักดิ์ ฐิเห็นยินยอมให้นายชวการ โดสวัตดี ผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง ที่ ๒ รับเงินจากพลเอก ธรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๒ ลงสมัครแข่งกับสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ประกาศผลการเลือกตั้ง กรณีมีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ทั้งนายบุญทวีศักดิ์ยังได้ออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของ ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบกับนายประพัฒน์ เพชรทอง เลขาธิการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และนายเอนก จันทรสันธิ์ เจริญญิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เบิกความต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีมติให้ส่งผู้สมัครทั่วประเทศ แม้ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่ได้เงินสนับสนุนจากบุคคลใด แต่การส่งผู้สมัคร

จำนวนมากถึง ๓๖ คน ย่อมต้องใช้เงิน และต้องเป็นเงินจำนวนมากว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งผู้สมัครเพียง ๖ คน นายบุญทวีศักดิ์ก็ได้ยอมรับมาโดยตลอดว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีเงิน จึงเชื่อได้ว่า การกระทำของนายบุญทวีศักดิ์ดังกล่าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เช่นกัน และนายบุญทวีศักดิ์เป็นผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงถือได้ว่าการกระทำของนายบุญทวีศักดิ์เป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ และมีผลผูกพันผู้ถูกร้องที่ ๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๓ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า นายบุญญาบารมีภณ ชินราช หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ รู้เห็นยินยอมให้นางฐิติมา ภาวะดี ผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อของผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินจาก พลเอก ชรรมรักษ์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ ทั้งนายบุญญาบารมีภณ ยังออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคของผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ อันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกระทำของนายบุญญาบารมีภณ ดังกล่าวเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกร้องที่ ๓ ประกอบกับนายศุภกิจ คลยเกียรติ เลขานุการพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ เบิกความต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญยอมรับว่า ทราบเรื่องของผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครเป็นจำนวนมาก แม้ยืนยันว่าผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่ได้เงินสนับสนุนจากบุคคลใด แต่การส่งผู้สมัครจำนวนมากถึง ๑๒๖ คน ย่อมต้องใช้เงิน และต้องเป็นเงินจำนวนมากว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๓ ส่งผู้สมัครเพียง ๕ คน นายบุญญาบารมีภณก็ได้ยอมรับมาโดยตลอดว่า ผู้ถูกร้องที่ ๓ ไม่มีเงิน จึงเชื่อได้ว่า การกระทำของนายบุญญาบารมีภณจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ ๓ แล้วเช่น และนายบุญญาบารมีภณเป็นผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๓ จึงถือได้ว่าการกระทำของนายบุญญาบารมีภณเป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๓ และมีผลผูกพันผู้ถูกร้องที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๐

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑๐ มีว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เข้าหลักเกณฑ์ที่อาจมีคำสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) หรือไม่ และการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกร้องที่ ๓ เข้าหลักเกณฑ์ที่อาจมีคำสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) และ (๓) หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) และ (๓) บัญญัติว่า

“มาตรา ๖๖ เมื่อพรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งยุบพรรคการเมือง

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ...

(๓) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ...”

ข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ว่า การกระทำของพลเอก ชรรมรักษ์ และนายพงษ์ศักดิ์ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนแรกที่ว่า “ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ” ส่วนหลังที่ว่า “เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ” และมาตรา ๖๖ (๓) ที่ว่า “กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” นั้น เห็นว่า การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมายถึง การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยความยินยอมพร้อมใจจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่แสดงออกในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไปพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี โดยกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งยังจะต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้การเลือกตั้งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชนว่า เห็นชอบกับแนวนโยบาย บุคลากร และอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองใด ซึ่งจะส่งผลต่อความชอบธรรมในการเข้าสู่อำนาจรัฐของพรรคการเมืองนั้น ดังนั้น การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจึงมิได้เพียงแต่หมายความถึง การได้มาซึ่งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๕ ดังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กล่าวอ้างเท่านั้น การกระทำใดก็ตามที่ทำให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จนถึงขนาดทำให้ไม่อาจทราบเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ย่อมอยู่ในความหมายของการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้ทั้งสิ้น

การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ สนับสนุนให้มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้ที่ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ และให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ กับผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เอง ย่อมไม่ใช่การลงสมัครเพื่อการแข่งขันที่แท้จริง ทั้งการกระทำดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดปัญหาให้ผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของกลุ่มคนจำนวนมากพอสมควรในเขตเลือกตั้งนั้น การกระทำดังกล่าวจึงทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรมถึงขนาดทำให้ไม่อาจทราบเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) ส่วนหลัง ทั้งยังเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ขัดต่อกฎหมาย และความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๓) และกรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๑) หรือไม่ เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงไป

ในส่วนของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ นั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ รับเงินจากผู้ถูกร้องที่ ๑ และออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ร่วมกับพนักงาน

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้สมัครที่ขาดคุณสมบัติสามารถลงสมัครได้นั้น แม้มิใช่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจปกครองประเทศ แต่การกระทำดังกล่าวมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อช่วยให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ หลีกเลี่ยงผลบังคับของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๔ วรรคสอง กรณีมีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวในเขตเลือกตั้งที่พรรคฝ่ายค้านมีคะแนนนิยมสูงและผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้น ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงถือได้ว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๒) ทั้งยังเป็นการกระทำอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ และขัดต่อกฎหมาย และขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ (๓) อีกด้วย

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑๑ มีว่า กรณีมีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสามหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น จะต้องมิบุคคลตั้งแต่ ๑๕ คน ขึ้นไปรวมกัน จัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามบทบัญญัติมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งหมายความว่า พรรคการเมืองจะต้องเป็นที่รวมของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเช่นเดียวกัน และมีเจตนารมณ์ที่จะร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนโดยรวม แต่เมื่อพิจารณาถึงที่มาของการยุบสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ตามที่ปรากฏในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่าเป็นเพราะมีการชุมนุมทางการเมืองของประชาชนและขยายตัวไปในทางที่กว้างขวางและรุนแรงขึ้น ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวปรากฏในบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ฉบับลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๐ ว่า มีสาเหตุมาจากการที่ประชาชนไม่พอใจที่พันตำรวจโท ทักษิณ ชววัฒนา พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ขยายกิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐให้แก่บริษัทที่เป็นของรัฐบาลต่างชาติเป็นเงินหลายหมื่นล้านบาท โดยไม่เสียภาษีแก่รัฐ และปรากฏว่าก่อนการขยายกิจการดังกล่าวเพียง ๓ วัน ก็มีการตรา

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่มีเนื้อหาสาระเป็นการลดสัดส่วนการถือหุ้นของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยในกิจการโทรคมนาคมแบบที่ ๒ และแบบที่ ๓ ออกมาใช้บังคับ อันเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยว่า เป็นกฎหมายที่ตราออกมาเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการขายกิจการดังกล่าว การยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จึงมีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัวของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ มิได้มีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างองค์กรฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ หรือระหว่างพรรคการเมืองในฝ่ายบริหารด้วยกันเอง หรือมีปัญหาอันเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะที่สมควรคืนอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองแก่ประชาชนด้วยการยุบสภา ทั้งการผลักดันกฎหมายที่เอื้อต่อธุรกิจของครอบครัวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ อำนาจเหนืออุดมการณ์ของพรรคอย่างเด็ดขาดในการกำหนดความเป็นไปของพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ทั้งการกำหนดวันเลือกตั้งวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ภายหลังยุบสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๓๗ วันนั้น ก็เป็นการช่วงชิงความได้เปรียบทางการเมือง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญก็ได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรม ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และการกำหนดวันเลือกตั้งภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๓๗ วันดังกล่าว ก็ได้ทำให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านทั้งสามพรรคนำมาเป็นข้ออ้างในการไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนำไปสู่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหของผู้ถูกร้องที่ ๑ โดยการสนับสนุนให้มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขันกับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เองเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว และผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ซึ่งในที่สุดก็ไม่ได้เกิดผลสำเร็จตามประสงค์ เนื่องจากปรากฏว่า มีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครเพียงคนเดียวจากพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จำนวนถึง ๒๙๑ เขต จากจำนวนเขตเลือกตั้งทั้งหมด ๔๐๐ เขต และผลลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ ปรากฏว่า มีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครนั้นไม่ได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นจำนวน ๓๘ เขตเลือกตั้ง ใน ๑๕ จังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ โดยกำหนดให้มีการลงคะแนนในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๕ แต่เมื่อลงคะแนนแล้ว ยังมีเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครจากพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียวและผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นไม่ได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่

ร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นอีกจำนวน ๑๔ เขตเลือกตั้ง ใน ๕ จังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อีกเป็นครั้งที่ ๓ โดยกำหนดให้มีการลงคะแนน ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ แต่การเลือกตั้งในวันดังกล่าวไม่ได้มีขึ้น เนื่องจากศาลปกครองกลาง มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการเลือกตั้งในวันดังกล่าวไว้ก่อน และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ให้เพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ และครั้งถัดมา หลังจากนั้นก็ได้มีพระราชกฤษฎีกา แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนด วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ แต่เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขก็ได้เข้ายึดอำนาจ การปกครองเสียก่อน

ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงเกิดจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรที่กระทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาส่วนตัว ของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ความพยายามที่จะช่วงชิงความได้เปรียบทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการเลือกตั้งครั้งใหม่ การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการให้เงินสนับสนุนแก่ผู้ถูกร้อง ที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงแข่งขัน กับผู้สมัครพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เอง ทั้งยังสนับสนุนให้มีการแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อให้ผู้ไม่มีสิทธิลงสมัครสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีมีผู้สมัครพรรค ผู้ถูกร้องที่ ๑ เพียงคนเดียว และผู้สมัครนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ตามที่กฎหมาย กำหนดไม่เพียงเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไป ตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและขัดต่อกฎหมายดังได้วินิจฉัยมาแล้วเท่านั้น ในฐานะที่ผู้ถูกร้อง ที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองอันเป็นสถาบันหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผู้ถูกร้องที่ ๑ มีภาระหน้าที่ในการผดุงไว้ซึ่งหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือการที่ประชาชน จะต้องเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองที่แสดงออกในการเลือกตั้ง แต่ผู้ถูกร้องที่ ๑ กลับทำให้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ เป็นเพียง แบบพิธีที่จะนำไปสู่การผูกขาดอำนาจทางการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ เท่านั้น ทั้งที่การเลือกตั้งสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปนั้น เป็นช่วงจังหวะเวลาและเป็นกระบวนการทางการเมือง ที่มีความสำคัญยิ่งในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสอย่างกว้างขวาง

ที่สุดแก่ประชาชนที่จะได้ร่วมกันใช้สิทธิแสดงเจตจำนงและตกลงใจที่จะกำหนดทิศทางการเมืองและคัดสรรผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร นอกจากนี้การกระทำของผู้ร้องที่ ๑ ยังเป็นการแสดงถึงการไม่เคารพยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง ทั้งที่ผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะพรรคการเมือง ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนสูงสุดในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปก่อนหน้า ๒ ครั้ง ควรต้องสร้างความยั่งยืนให้แก่การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมั่นคงกับหลักการที่ว่า กฎหมายต้องอยู่เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด การที่ผู้ร้องที่ ๑ การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องที่ ๑ ไม่อาจที่จะดำรงความเป็นพรรคการเมืองที่สร้างสรรค์และจรรโลงความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบบการเมืองทั้งหมดโดยรวมได้อีกต่อไปด้วย กรณีจึงมีเหตุอันสมควรยุบพรรคผู้ร้องที่ ๑ ส่วนที่ผู้ร้องที่ ๑ กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องที่ ๑ มีสมาชิกพรรคจำนวนมากถึง ๑๔,๓๕๔,๔๐๔ คน การตั้งยุบพรรคจะเกิดผลกระทบรุนแรงต่อสมาชิกพรรค ทั้งที่ไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องนั้น เห็นว่า พรรคการเมืองมีสิทธิได้รับเงินงบประมาณของรัฐและเงินอื่นสนับสนุนตาม มาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อการกระทำผิดร้ายแรง รัฐก็ไม่ควรเสียเงินภาษีอากรไปสนับสนุนและให้คงเป็นพรรคการเมืองต่อไป กรณีตามข้อกล่าวอ้างเป็นเรื่องที่หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ร้องที่ ๑ จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อสมาชิกพรรคดังกล่าวเอง ข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องที่ ๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ นั้น การที่ผู้ร้องที่ ๒ และ ผู้ร้องที่ ๓ รับเงินจากผู้ร้องที่ ๑ และออกหนังสือรับรองการเป็นสมาชิกพรรคอันเป็นเท็จ เพื่อให้นำไปเป็นหลักฐานลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งการที่ผู้ร้องที่ ๒ ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแก้ไขฐานข้อมูลสมาชิกพรรคผู้ร้องที่ ๒ เป็นการให้ความร่วมมือแก่ผู้ร้องที่ ๑ จนก่อให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ย่อมแสดงให้เห็นว่า ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ไม่อาจที่จะดำรงความเป็นพรรคการเมืองที่สร้างสรรค์และจรรโลงความชอบธรรมทางการเมืองแก่ระบบการเมืองทั้งหมดโดยรวมได้อีกต่อไป นอกจากนี้พรรคการเมืองสามารถรวมกันจัดตั้งได้โดยบุคคลเพียง ๑๕ คน ขึ้นไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๘ และรัฐยังต้องออกเงินสนับสนุนพรรคการเมืองด้วย ตามมาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๑ เมื่อกระทำความผิดร้ายแรงกรณีจึงมีเหตุอันสมควรยุบพรรคผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เช่นกัน

ปัญหาต้องวินิจฉัยข้อ ๑๒ มีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคในคดีนี้หรือไม่

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด ๕ ปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรค ” ประกาศฉบับดังกล่าวประกาศเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ แต่การกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองในคดีนี้เกิดขึ้นระหว่างวันที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๕ มีผลบังคับจนถึงวันที่มีการลงคะแนนเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาลับดังกล่าว กล่าวคือ ระหว่างวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ จนถึงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๕ จึงมีปัญหาคต้องวินิจฉัยว่า ความในข้อ ๓ แห่งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ มีผลใช้บังคับย้อนหลังกับการกระทำอันเป็นเหตุยุบพรรคในคดีนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายที่คินั้นต้องตราขึ้นโดยอาศัยหลักนิติธรรม กล่าวคือ กฎหมายต้องตราขึ้นโดยสถาบันซึ่งประชาชนพลเมืองยอมรับนับถือให้มีสิทธิและอำนาจที่ตราขึ้นบังคับได้ กฎหมายจะต้องยอมรับในหลักที่ว่า ประชาชนทุกคนในประเทศนั้นมีเกียรติและเสมอกันในกฎหมาย จะไม่มี ผู้หนึ่งผู้ใดที่จะได้ประโยชน์จากกฎหมายยิ่งไปกว่าผู้อื่น กฎหมายจะกำหนดให้เอาตัวประชาชนผู้ใดไปลงโทษไม่ได้ เว้นไว้แต่ว่าประชาชนผู้นั้นจะได้กระทำการซึ่งมีกฎหมายบัญญัติไว้ก่อนแล้วว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

เมื่อพิจารณาหลักนิติธรรมข้างต้นประกอบกับการตรากฎหมายนั้น โดยทั่วไปมีเจตนารมณ์เพื่อปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต การใช้กฎหมายย้อนหลัง หากมีผลย้อนหลังไปเพื่อเป็นคุณหรือบรรเทาความเดือดร้อน และไม่กระทบถึงสิทธิของประชาชนนั้นสามารถจะกระทำได้แต่ในทางตรงข้าม หากใช้กฎหมายย้อนหลังไปในทางที่เป็นโทษหรือเพิ่มโทษ ถือว่าเป็นการใช้กฎหมายในทางที่เป็นปฏิปักษ์กับหลักความยุติธรรมสากล หลักนี้ใช้เคร่งครัดมากในคดีอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษทางอาญา แต่เป็นที่ยอมรับในหลายประเทศว่า กฎหมายใดที่ออกมาบังคับใช้ย้อนหลังแล้วมี

ผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชน หรือเป็นไปในทางลิดรอน เพิกถอน หรือจำกัดสิทธิของประชาชนที่มีอยู่ก่อนแล้วโดยชอบด้วยกฎหมายก็เป็นการต้องห้ามเช่นกัน ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีกำหนด ๕ ปี เป็นบทบัญญัติที่ตัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่อยู่ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย จะพึงมี ผู้ที่ถูกตัดสิทธิเลือกตั้งนอกจากไม่อาจใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว ยังเสียสิทธิอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิทธิรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายด้วย เป็นต้น สิทธิของผู้ถูกตัดสิทธิจึงต่ำกว่าประชาชนทั่วไป จึงเป็นการตัดสิทธิทางการเมืองที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกตัดสิทธิมากกว่าการถูกลงโทษปรับในคดีอาญา การลงโทษบุคคลหรือการกำหนดให้บุคคลต้องรับผิดชอบหรือถูกจำกัดสิทธิจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย แต่กฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือในการรักษาความยุติธรรม การตีความกฎหมายจะต้องถือความยุติธรรมเป็นหลัก ไม่ควรตีความกฎหมายให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของประชาชนที่มีอยู่แล้ว ขณะเกิดเหตุกฎหมายซึ่งใช้บังคับได้แก่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ กำหนดว่าเมื่อพรรคการเมืองต้องยุบไปเพราะกระทำผิดตามมาตรา ๖๖ กรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นจะขอตั้งพรรคการเมืองใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองอีกไม่ได้ภายใน ๕ ปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ รัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ออกกฎหมายให้ผู้ละเมิดต่อกฎหมายต้องรับผิดชอบเพียงเท่านี้ ประชาชนรวมทั้งกรรมการบริหารพรรคการเมืองต่าง ๆ ทราบว่า ผลบังคับที่สังคมต้องการมีเพียงเท่านี้ เมื่อกรรมการบริหารพรรคกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายจนเป็นเหตุให้อัยการสูงสุดซึ่งเป็นผู้ร้องคดีนี้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมือง ซึ่งเมื่อยุบพรรคแล้ว กรรมการบริหารพรรคจะได้รับผลร้ายตามมาตรา ๖๕ หลังจากศาลรัฐธรรมนูญสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา คณะปฏิรูปการปกครองฯ ได้ยึดอำนาจอธิปไตยและออกประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับต่าง ๆ รวมทั้งฉบับที่ ๒๗ ที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนี้ด้วย ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องเพิ่มเติมขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรค คดีนี้หลังจากถูกยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรค ผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคมิได้กระทำการอันฝ่าฝืนหรือต้องห้ามตามกฎหมายอีก การบัญญัติกฎหมายหรือการตีความกฎหมายให้บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกหลังจากกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายได้ยุติไปนานแล้ว ไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่ง และไม่เป็นประโยชน์แก่สังคม

รวมทั้งประเทศชาติ จึงเห็นว่าประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ไม่มีผลย้อนหลัง เป็นผลร้ายแก่กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทั้งสาม

จึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ตามมาตรา ๖๖ (๑) (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้อง ที่ ๓ ตามมาตรา ๖๖ (๒) (๓) และมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

นายปัญญา ถนอมรอด
ประธานคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ